



## Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА НА ПУБЛИЧНАТА СЛУЖБА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ (първи състав)

12 май 2011 година \*

„Публична служба — Длъжностни лица — Иск за обезщетение — Правило за съответствие между искане, административна жалба и иск за обезщетение — Състезателност на производството — Използване пред съд на поверителен документ, класифициран „Restreint UE“ — Извъндоговорна отговорност на институциите — Виновна отговорност — Причинно-следствена връзка — Множество причини за настъпване на вредата — Действие на трето лице — Невиновна отговорност — Задължение за съдействие — Задължение за институцията да осигури защитата на персонала си — Убийство на длъжностно лице и съпругата му от трето лице — Загуба на възможност за оцеляване“

По дело F-50/09

с предмет жалба, подадена на основание членове 236 ЕО и 152 АЕ,

**Livio Missir Mamachi di Lusignano**, с местожителство в Kerkhove-Avelgem (Белгия), който действа както от свое име, така и в качеството на законен представител на наследниците на Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, бивше длъжностно лице на Европейската комисия,

за който се явяват адв. F. Di Gianni, адв. R. Antonini и адв. N. Sibona, avocats,

жалбоподател,

срещу

**Европейска комисия**, за която се явяват г-жа L. Pignataro, г-жа В. Eggers и г-н D. Martin, в качеството на представители,

ответник,

СЪДЪТ НА ПУБЛИЧНАТА СЛУЖБА (първи състав),

състоящ се от: г-н S. Gervasoni (докладчик), председател, г-н Н. Kreppel и г-жа M. I. Rofes i Pujol, съдии,

секретар: г-н R. Schiano, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебните заседания от 15 декември 2009 г. и 8 декември 2010 г.,

постанови настоящото

\* Език на производството: италиански.

## Решение

- 1 С жалба, постъпила по факс на 12 май 2009 г. в секретариата на Съда на публичната служба (оригиналът на която е внесен на 18 май 2009 г.), г-н Missir Mamachi di Lusignano иска по-специално, от една страна, отмяната на Решението от 3 февруари 2009 г., с което Комисията на Европейските общности отхвърля искането му за обезщетяване на имуществените и неимуществените вреди, претърпени в резултат на убийството на неговия син и неговата снаха на 18 септември 2006 г. в Рабат (Мароко), и от друга страна, Комисията да бъде осъдена да заплати на него, както и на правоприемниците на неговия син различни суми като обезщетение за претърпените в резултат на тези убийства имуществени и неимуществени вреди.

### Правна уредба

- 2 Съгласно член 1д, параграф 2 от Правилника за длъжностните лица на Европейските общности, в редакцията му, приложима към настоящия спор (наричан по-нататък „Правилникът“):

„На длъжностни лица на активна служба се осигуряват условия на труд, отговарящи на подходящи стандарти за здравословни и безопасни условия, които са най-малко равни на минималните изисквания, приложими съгласно мерките, приети в тези области по силата на Договорите“.

- 3 Член 24 от Правилника гласи:

„Общностите оказват съдействие на всяко длъжностно лице, по-специално в производства срещу всяко лице, отправящо заплахи, обиди или клеветнически действия или твърдения, или нападение срещу личността или имуществото, на които длъжностното лице или член от неговото семейство е подложено поради длъжността, която заема, или служебните му задължения.

Те дължат солидарно обезщетение на длъжностното лице за вредите, претърпени от него в такива случаи, доколкото длъжностното лице само не е причинило умишлено или с груба небрежност вреди и не е успяло да получи обезщетение от виновния“.

- 4 По силата на член 70, първа алинея от Правилника:

„В случай на смърт на длъжностно лице преживелият съпруг или деца на издръжка получават брутната заплата на починалия до края на третия месец, следващ месеца на настъпване на смъртта“.

- 5 Член 73, параграфи 1 и 2 от Правилника гласи:

„1. От датата на постъпване на служба длъжностното лице е осигурено за рисковете „професионално заболяване“ или „злополука“ по начина, предвиден в правилата, приети по общо съгласие на институциите на Общностите след консултации с Комитета по правилника. Длъжностното лице участва във финансирането на вноските за осигуряване срещу непрофесионални рискове в размер до 0,1 % от основната му заплата.

Тези правила уточняват кои рискове не се покриват.

2. Гарантираните плащания са, както следва:

а) в случай на смърт:

на изброените по-долу лица се изплаща еднократна сума, равна на [петкратната] основна годишна заплата, изчислена въз основа на месечните заплати, получени от длъжностното лице през последните дванадесет месеца преди злополуката:

- на съпруга на длъжностното лице и на децата му в съответствие с приложимото наследствено право; въпреки това сумата, платима на съпруга, не може да бъде в размер по-малък от 25 % от размера на еднократната сума;
- ако няма лица от горната категория — на други низходящи в съответствие с приложимото за длъжностното лице наследствено право;
- ако няма лица от двете горни категории — на възходящите в съответствие с приложимото за длъжностното лице наследствено право;
- ако няма лица от нито една от трите горни категории — на институцията;

[...]

Според предвиденото в тези правила анюитетът може да бъде заместен от предвидените по-горе плащания.

Посочените по-горе плащания могат да се кумулират с плащанията, предвидени в глава 3 [...].“

- 6 В член 7, параграф 2, трето тире от Общите правила относно осигуряването на длъжностните лица на Европейския съюз за рисковете „злополука“ и „професионално заболяване“, приети в приложение на член 73 от Правилника (наричани по-нататък „Общите правила“) се предвижда, че по смисъла на общите правила за злополуки се считат „последниците от нападения или посегателства върху личността на осигуреното лице дори по време на стачки или бунтове, освен ако не бъде доказано, че това осигурено лице доброволно е участвало в действията на насилие, от които е пострадало, с изключение на случай на законна самоотбрана“.
- 7 По силата на член 76 от Правилника длъжностните лица бившите длъжностни лица, или при смърт на длъжностното лице, неговите правоприменици, които се намират в особено тежко положение в резултат на тежко или продължително заболяване или увреждане или по семейни причини, могат да получават дарения, заеми или авансови плащания.
- 8 Съгласно член 80, първа алинея от Правилника:  
„Ако длъжностно лице [...] почине, без да остави съпруг/а с право на наследствена пенсия, децата на издръжка на починалия по смисъла на член 2 от приложение VII към момента на неговата смърт имат право на пенсия за сираци в съответствие с член 21 от приложение VIII“.
- 9 Член 21 от приложение VIII към Правилника предвижда, че пенсията за сираци е равна на осем десети от наследствената пенсия, на която би имал право преживелият съпруг на длъжностно лице, и че за всяко следващо дете на издръжка тя се увеличава със сума, равна на двукратния размер на надбавката за дете на издръжка.

- 10 Приложение X от Правилника определя особените и дерогиращите разпоредби, приложими по отношение на длъжностните лица на служба в трета страна. Член 5 от това приложение гласи:
- „1. Ако институцията предостави на длъжностното лице жилище, което съответства на неговите функции и на броя на членовете на семейството му, които са на негова издръжка, то се настанява в това жилище.
2. Подробните правила за прилагане на параграф 1 се определят от органа по назначаване след консултации с комитета по персонала. Органът по назначаване се произнася и относно правото на обзавеждане и други подобни в съответствие с условията, приложими към всяко място на работа“.
- 11 Съгласно член 25 от приложение X към Правилника съпругът/съпругата и децата на длъжностното лице, както и другите лица на негова издръжка се застраховат срещу злополука, настъпила извън границите на Съюза в държави, включени в съставения за тази цел списък от органа по назначаване (наричан по-нататък „ОН“). Премията се заплаща поравно от длъжностното лице и институцията.
- 12 На 26 април 2006 г. Комисията приема решение, с което се установява хармонизирана политика за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за всички нейни служители (наричано по-нататък „Решението от 26 април 2006 г.“).
- 13 Както става ясно от изложението на мотивите към този текст, представен за одобрение на колегиума на комисарите на заседанието му на 26 април 2006 г., това решение, прието в изпълнение на разпоредбите по-специално на член 1д от посочения по-горе правилник, има за цел да осигури и запази здравословните и безопасни условия на труд за целия персонал и във всички служби на институцията, не само в нейното седалище, но и на всички места, намиращи се в рамките на Съюза или извън него.
- 14 По силата на член 1 от Решението от 26 април 2006 г. то се прилага „във всички сгради на институцията“, като съгласно член 2, буква а) от посоченото решение тези места са определени като работни места, в които „се намират разположените в помещенията на Комисията индивидуални работни места и всякакво друго място в тези помещения, до което персоналят има достъп във връзка с неговата работа“. То съдържа общи разпоредби, вдъхновени от Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 88).
- 15 В хода на производството, след приемането на мерки по събиране на доказателства (вж. точки 46-48 от настоящото съдебно решение), Съдът на публичната служба установява, че за 2006 г. Комисията е приела някои мерки за безопасност, приложими за жилищата, предоставени на служителите на делегациите на Комисията в трети страни. Тези мерки се съдържат в документ, класифициран като „Restreint UE“, чието правно значение и условия за използване пред съд ще бъдат разгледани по-нататък.

### **Обстоятелства в основата на спора**

- 16 Постъпилият на 1 ноември 1993 г. на работа като длъжностно лице в Комисията Alessandro Missir Mamachi di Lusignano сключва брак с Ariane Lagasse de Lochт през 1995 г. Дватамата имат четири деца, родени между 1996 г. и 2002 г.

- 17 Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, който е повишен в степен А 7 през 1996 г. и в степен А 6 през 2002 г., участва по-специално в периода 2001?2005 г. в преговорите за присъединяване между Европейския съюз и Република Турция, в рамките на отдел „Турция“ в главна дирекция (ГД) „Разширяване“.
- 18 Считано от 28 август 2006 г., Alessandro Missir Mamachi di Lusignano е назначен в делегацията на Комисията в Рабат на длъжността политически и дипломатически съветник. Преди прехвърлянето си той посочва, че съпругата и децата му ще го придружават, докато заема тази длъжност. Въпреки че бил поканен да участва в информационни сесии, организирани за длъжностни лица, изпратени на работа в делегациите в трети страни, и отнасящи се по-специално до проблемите на безопасността в различните места на работа, той не участва в тях. Страните не представят пред Съда на публичната служба достатъчно доказателства, които да му позволят да установи причините за това отсъствие, и по-специално дали то се е дължало на служебен ангажимент.
- 19 Между 28 и 31 август 2006 г. семейство Missir Mamachi di Lusignano отсяда в хотел, а считано от 1 септември ? временно в обзаведена къща, отдадена под наем от делегацията на Комисията и намираща се на улица Lailak, № G 2, сектор 16, в квартал Hay Riad в Рабат. Наемният договор между собственика на тази къща и Комисията е сключен на 8 август 2006 г. първоначално за срок от три месеца и влиза в сила на 15 август 2006 г. преди пристигането на семейство Missir Mamachi di Lusignano в Рабат.
- 20 В нощта на 17 срещу 18 септември 2006 г., около половин час след полунощ, крадец прониква в къщата с взлом, като се промъква през решетката на прозорец на партерния етаж на една от страничните фасади. Внезапно разбуден от присъствието на крадеца в намиращата се на първия етаж родителска спалня, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano изненадва натрапника, който в този момент претърсва стаята. Престъпникът нанася няколко удара с нож на длъжностното лице и го оставя да лежи на земята. Съпругата на г-н Missir Mamachi di Lusignano, която също се събужда, е намушкана с нож в гърба и изглежда много бързо почива от раните си. След като връзва бащата на семейството и му запушва устата, натрапникът взима душ, а сетне успява да принуди тежко раненото длъжностно лице да му съобщи кода на кредитната си карта. Накрая длъжностното лице почива от раните си. Убиецът пощадява децата. Като отнася различни предмети, сред които телевизор, той напуска къщата към четири часа сутринта с колата на семейство Missir Mamachi di Lusignano.
- 21 На 19 септември 2006 г. мароканската полиция задържа лице на име Karim Zimach. По време на предварителния разпит той признава, че в нощта на 17 срещу 18 септември е извършил двойното убийство на съпрузите Missir Mamachi di Lusignano. Karim Zimach е признат за виновен за тези деяния и е осъден на смърт с решение от 20 февруари 2007 г. на наказателния състав, действащ като първа инстанция на Апелативния съд в Рабат, което е потвърдено във въззивното производство с решение от 18 юни 2007 г. на наказателния състав на същия съд. Следва да се отбележи, че от 1993 г., когато е извършено последното изпълнение на смъртно наказание на лице, осъдено на смърт в Мароко, органите на тази държава не са изпълнявали такова наказание.
- 22 Комисията се конституира като граждански ищец пред мароканския наказателен съд. С посоченото по-горе решение действащият като първа инстанция на Апелативния съд в Рабат наказателен състав обявява гражданския иск на Комисията за допустим и осъжда Karim Zimach да заплати символично един дирхам на Европейския съюз.
- 23 В резултат на трагичната смърт на техните родители четирите деца Missir Mamachi di Lusignano са поставени под настойничеството на техните баба и дядо, в това число жалбоподателя, с определение от 24 ноември 2006 г. на мировия съдия в Kraainem (Белгия).

- 24 От 1 октомври до 31 декември 2006 г. Комисията извършва предвидените в член 70, първа алинея от Правилника плащания.
- 25 Комисията също изплаща на децата наследници на починалото длъжностно лице сумата от 414 308,90 EUR като обезщетение при смърт, в съответствие с член 73 от Правилника, както и сумата от 76 628,40 EUR поради смъртта на съпругата на основание член 25 от приложение X към Правилника.
- 26 Освен това Комисията признава на четирите деца, считано от 1 януари 2007 г., правото на пенсия за сираци, предвидена в член 80 от Правилника, и на надбавка за образование по приложение VII към Правилника.
- 27 Комисията също така предоставя на починалото длъжностно лице посмъртно повишение в степен А\*11, първа стъпка, с обратно действие от 1 септември 2005 г. Това повишение е взето предвид при изчисляването на пенсията за сираци и обезщетението при смърт.
- 28 Освен това с решение от 14 май 2007 г., взето на основание член 76 от Правилника, Комисията предоставя на всяко от децата до навършването на 19-годишна възраст извънредна месечна помощ по социални съображения, която е равна на размера на надбавка за дете на издръжка.
- 29 На 18 септември 2007 г., когато е годишнината от двойното убийство на съпрузите Missir Mamachi di Lusignano, по инициатива на ГД „Разширяване“ Комисията организира в помещенията си церемония в памет на починалите. По време на тази церемония в памет на починалото длъжностно лице е посветена зала за съвещания и е открита плоча с неговото име.
- 30 С писмо от 25 февруари 2008 г. до председателя на Комисията, след като благодари на Комисията за церемонията от 18 септември 2007 г., жалбоподателят най-напред изразява несъгласието си с размера на сумите, изплатени на неговите четирима внуци, и недоволството си, че Комисията е отказала да разреши постоянното ангажиране на гувернантка или семейна помощница, което според него било абсолютно необходимо предвид възрастта на децата и на техните дядо и баба. По-нататък жалбоподателят запитва Комисията дали вече е започнала преговори с Мароко, така че последното да изплати подходящо обезщетение, надхвърлящо единия дирхам, предоставен символично на Европейския съюз от мароканските правораздавателни органи. Накрая жалбоподателят привлича вниманието на председателя на Комисията върху отговора, даден на 6 август 2007 г. от г-жа Ferrero-Waldner, комисар, отговарящ за външните отношения, на писмен въпрос от г-н Coûteaux, член на Европейския парламент (писмен въпрос от 25 юни 2007 г., P-3367/07, ОВ С 45, 16.2.2008 г., стр. 179) относно „убийството на служител в [г]енерална дирекция за външни отношения в Мароко“ (наричан по-нататък „писменият въпрос от 6 август 2007 г.“). Според жалбоподателя преди двойното убийство не били взети подходящите мерки за безопасност, обикновено предвидени от Комисията и напомнени в отговора на комисаря, отговарящ за външните отношения. Така Комисията носела отговорност за груба небрежност, обосноваваща изплащането на малолетните деца на обезщетение, което е равно поне на сумата от възнагражденията, които убитото длъжностно лице би получило до предполагаемата дата на пенсионирането си през 2032 г., или възнаграждение за 26 години.
- 31 С писмо от 11 юни 2008 г. г-н Kallas, заместник-председател на Комисията, отговарящ за персонала, отговаря на жалбоподателя. В това писмо г-н Kallas подчертава, че не било установено каквото и да било небрежно или виновно поведение от страна на мароканските органи и че не били налице условията за започване на дипломатически преговори с Мароко с оглед на получаването на обезщетение. Той отбелязва, че взетите от Комисията мерки за защита на персонала съответстват на условията за безопасност, отнасящи се до делегацията в Рабат, и че искането за обезщетение, направено от жалбоподателя в писмото от 25 февруари 2008 г. на това основание, не може да бъде уважено. Той уточнява, че плащанията,

извършени вече от Комисията (490 937,30 EUR като обезщетение при смърт и по застраховката за злополука, 4 376,82 EUR на месец за пенсиите за сираци и надбавките за образование, 2 287,19 EUR на месец — включително данъчно облекчение — за надбавките за дете на издръжка и 1 332,76 EUR на месец за извънредната помощ или допълнителна надбавка за дете на издръжка за всяко дете) са изчислени правилно.

- 32 В същото писмо от 11 юни 2008 г. комисарят обаче уведомява жалбоподателя, че като отчита особено трагичните обстоятелства в този случай, Комисията е решила да вземе допълнителна мярка и по изключение да увеличи заплащаните в приложение на член 76 от Правилника суми. С решение от 4 юли 2008 г. на това основание на всеки от внуците, считано от 1 август 2008 г. до навършване на 19-годишна възраст, се предоставя месечна сума, която съответства на двойния размер на надбавка за дете на издръжка. Като се има предвид това решение, извършваните от Комисията месечни плащания в полза на децата на починалото длъжностно лице се равняват на сума, надвишаваща 9 800 EUR (9 862 EUR през февруари 2009 г.).
- 33 С писмо от 10 септември 2008 г. на основание член 90, параграф 2 от Правилника жалбоподателят подава административна жалба срещу писмото от 11 юни 2008 г. В тази жалба той твърди, че Комисията носи виновна отговорност поради неизпълнение на задължението ѝ за защита на своя персонал. Той посочва също, че отговорността на Комисията се ангажира дори и без вина поради наличието на вреда, причинена в резултат от законосъобразно действие. Накрая, при условията на евентуалност, той се позовава на член 24 от Правилника, по силата на който Общностите дължат солидарно обезщетение за вредата, причинена от трето лице на един от техните служители.
- 34 С решение от 3 февруари 2009 г. ОН отхвърля административната жалба.

### **Искания на страните и производство**

- 35 Жалбоподателят моли Съда на публичната служба:
- да отмени решението на ОН от 3 февруари 2009 г.,
  - да осъди Комисията да заплати на правоприменниците на Alessandro Missir Mamachi di Lusignano:
    - сумата от 2 552 837,96 EUR, съответстваща на възнаграждението на убитото длъжностно лице за 26 години, което следва да се преоцени в зависимост от възможностите му за професионално развитие, като обезщетение за претърпените имуществени вреди,
    - сумата от 250 000 EUR, като обезщетение за неимуществените вреди, претърпени от пострадалия преди смъртта му,
    - сумата от 1 276 512 EUR, като обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди, поради това че са станали свидетели на трагичното убийство,
  - да осъди Комисията да заплати сумата от 212 752 EUR като обезщетение за неимуществените вреди, претърпени от жалбоподателя като баща на пострадалия,
  - да осъди Комисията да заплати „компенсаторни лихви и начислените междуременно лихви за забава“,
  - да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

36 Комисията моли Съда на публичната служба:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

37 Жалбоподателят уточнява обхвата на исканията си за обезщетение в съдебното заседание от 15 декември 2009 г., като представя две таблици. Комисията не се противопоставя на прилагането на тези документи към преписката по делото. В първата таблица се обобщават исканията на жалбоподателя за обезщетение. От тази таблица се установява, че размерът на твърдените имуществени вреди е преизчислен. Този размер, временно оценен в жалбата на 2 552 837,96 EUR, предвид цифровите данни, представени от Комисията в писмената ѝ защита, и като се отчитат повишенията в степен, които би могъл да получи синът на жалбоподателя до края на кариерата си, е определен на обща сума от 3 975 329 EUR. С втората таблица жалбоподателят твърди, че измежду сумите, които са изплатени и ще бъдат изплатени в бъдеще от Комисията на правоприемниците на починалото длъжностно лице, само сумата от 414 308 EUR, предоставена в приложение на член 73 от Правилника, може да се разглежда като обезщетение за претърпените от наследниците на длъжностното лице вреди, тъй като според жалбоподателя другите изплатени суми, посочени от Комисията, представляват помощи, имащи характера на социалноосигурителни плащания.

38 В подготовителния доклад за съдебното заседание Съдът на публичната служба указва на страните, че за да се разгледа въпросът дали Комисията надлежно е изпълнила задължението си да гарантира безопасността на сина на жалбоподателя и неговото семейство, следва да се направи позоваване на член 1д, параграф 2 от Правилника, който, що се отнася до „подходящите стандарти за безопасни условия“, препраща към минималните изисквания, приложими съгласно мерките, приети в тези области по силата на Договорите, сред които са тези в Директива 89/391. Съдът на публичната служба приканва страните по време на устните състезания да изложат виждането си за значението на тези разпоредби при анализа на условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на администрацията в настоящия спор.

39 В същия подготовителен доклад за съдебното заседание, наред с други въпроси, Съдът на публичната служба иска от Комисията също да уточни какво е приетото през 2006 г. от нейните служби равнище на риска, що се отнася до длъжностните лица на служба в Мароко, и дали по силата на вътрешни указания на ГД „Външни отношения“ или на други текстове от установеното за тази страна равнище на риска са се налагали особени мерки за безопасност. В действителност, като се позовава на писмения отговор от 6 август 2007 г. на г-жа Ferrero-Waldner на въпрос от член на Парламента, жалбоподателят твърди в изложението си (писмото от 25 февруари 2008 г., административната жалба от 10 септември 2008 г. и в жалбата), че са били препоръчани мерки за безопасност и защита, които са се прилагали в жилищата на персонала на делегациите на Комисията в трети страни, но че в случая тези мерки не са били изпълнени. Освен това в приложен към жалбата доклад, изготвен на 4 октомври 2006 г. от две лица, отговарящи за службите, натоварени със сигурността в ГД „Външни отношения“ и ГД „Персонал и администрация“ (наричана по-нататък „ГД „Админ“), изпратени в Рабат малко след убийството на сина и снахата на жалбоподателя, се посочва, че „[у]словията за безопасност, свързани с [д]елегацията в Рабат и жилищата на персонала, от няколко месеца насам са обозначени като спадащи към група [III]. Ето защо това налага осигуряването на охрана на жилищата на работещия в чужбина персонал“.



- 40 В съдебното заседание от 15 декември 2009 г. по време на устните състезания Комисията не отговаря пряко на поставените ѝ два въпроса, посочени в първото изречение на предходната точка. Тя отбелязва, че писменият отговор от 6 август 2007 г. е даден почти година след извършването на двойното убийство с цел изясняване на видовете мерки, препоръчани в делегациите през 2007 г., и поради това не е релевантен за настоящата преписка.
- 41 В отговор на въпрос на Съда на публичната служба относно наличието на вътрешни правила във връзка с мерките за безопасност, приложими за длъжностните лица на служба в делегациите в трети страни през 2006 г., Комисията отговаря, че в тази област не съществува никакъв текст със задължителен характер и че задължението на институцията да осигури защитата на своя персонал на служба в тези делегации произтича единствено от принципа на добра администрация, тъй като институцията разполага с широка свобода на преценка в тази област. Комисията счита, че Директива 89/391 се отнася само до работното място на работниците и поради това не може да бъде относима в настоящия спор, в който става въпрос за безопасността на личното жилище на длъжностното лице. Комисията уточнява, че Решението от 26 април 2006 г. има за цел да „транспонира“ посочената директива в нейните служби. От друга страна, в отговор на други въпроси Комисията набляга на факта, че задължението за приемане на определени мерки за защита не се отнася до личното жилище на длъжностните лица в делегациите.
- 42 По-нататък от разискванията в съдебното заседание става ясно, от една страна, че службите на Комисията изготвят класификация на третите страни, в които се намират делегациите, в зависимост от съвкупност от критерии според равнището на риска (ниско, средно или високо), което представляват съответните държави, и от друга страна, че през 2006 г. Мароко е класирано с равнище на риск, оценено като „високо“. Комисията също признава, че в съответните делегации е трябвало да бъдат взети и въведени особени мерки за безопасност, съобразени с прецененото като „високо“ равнище на риск.
- 43 Част от заседанието от 15 декември 2009 г. се провежда при закрити врати в съответствие с искането на Комисията, без да е налице възражение от страна на жалбоподателя. По време на тази част от съдебното заседание Комисията дава някои допълнителни обяснения на Съда на публичната служба и на жалбоподателя, без обаче да посочи текстовете или документите, независимо от тяхната юридическа стойност или форма (решения, вътрешни указания, препоръки и др.), които се отнасят до изложените в предходната точка мерки за безопасност. Комисията посочва също инспекциите и проверките за безопасност, които били извършени през първото шестмесечие на 2006 г. в Рабат и които се отнасяли само за помещенията на делегацията, с изключение на 18 „постоянни“ жилища, предоставени на длъжностните лица от делегацията.
- 44 Тъй като счита, че не е получил достатъчно разяснения от отговорите, предоставени от Комисията в съдебното заседание, с определение от 22 януари 2010 г. Съдът на публичната служба иска от нея да представи текстовете или документите, независимо от юридическата стойност или формата им, в които се уточнява какви мерки за безопасност са били препоръчани/предвидени/предписани през 2006 г. за делегацията в Рабат, в съответствие с приетото тогава за Мароко равнище на риск, евентуалните доклади от извършените през първото шестмесечие на 2006 г. в Рабат инспекции и проверки или документите, в които се излагат съдържанието и резултатите от тези инспекции и проверки, наемния договор за временното жилище, сключен между Комисията и собственика на този имот, и Решението от 26 април 2006 г.
- 45 С писмо от 12 февруари 2010 г. Комисията представя така поисканите документи, като уточнява, че достъп до единия от тях ? докладна записка от 6 юни 2006 г., изпратена от ръководителя на делегацията в Мароко до директора на дирекция „Външна служба“, отговарящ за въпросите на сигурността в ГД „Външни отношения“, към която е приложен докладът от мисията на

отговарящия за сигурността регионален служител ? трябва да се осигури само на адвокатите на жалбоподателя единствено в помещенията на секретариата на Съда на публичната служба, без възможност да се правят копия. В същото писмо Комисията споменава за съществуването на други два документа, които тя не би могла да представи, тъй като са класифицирани „Restreint UE“ и освен това според нея не са относими за решаването на спора, но заявява, че е готова да ги изпрати само на Съда на публичната служба, при условие че бъдат стриктно спазени мерки за безопасност, равностойни на установените с Решение 2001/844/ЕО, ЕОВС, Евратом на Комисията от 29 ноември 2001 година за изменение на нейния процедурен правилник (ОВ L 317, стр. 1).

- 46 Съдът на публичната служба счита, че единият от тези два документа, класифицирани „Restreint UE“, представен от Комисията като „извлечението относно мерките за безопасност, съответстващи на група III за окончателните жилища от документа „Стандарти и критерии“ на ГД [„Персонал и администрация“, дирекция „Сигурност“]“, може да бъде от особено значение за решаването на делото. Поради това с определение от 17 март 2010 г. Съдът на публичната служба иска от Комисията да представи този документ. В това определение Съдът на публичната служба уточнява мерките за безопасност, от които ще зависи достъпът до този документ, като посочва по-специално че само на секретаря и на съдиите — членове на съдебния състав, ще бъде разрешено да се запознаят с него, и то единствено в помещенията на секретариата, където той ще се съхранява, както и че нито на жалбоподателя, нито на неговия адвокат ще бъде разрешено да се запознаят с това писмено доказателство.
- 47 В определението си от 17 март 2010 г. Съдът на публичната служба посочва, че ако този документ му послужи като основа за решаването на спора, ще възникне въпросът за условията за прилагане в конкретния случай на принципа на състезателност на съдебното производство и на разпоредбите на член 44, параграф 1 от Процедурния правилник, тъй като този принцип и тези разпоредби предполагат ищецът да има поне частичен достъп до посочения документ. В това отношение Съдът на публичната служба отбелязва, че фактът, че посоченият документ е класифициран „Restreint UE“, най-ниското равнище на защита, предвидено с Решение 2001/844, сам по себе си не би могъл да представлява абсолютно основание за отказ жалбоподателят да се запознае с този документ. Всъщност Съдът на публичната служба приема за установено, на първо място, че документите, класифицирани „Restreint UE“, не фигурират сред документите, разглеждани като „чувствителни“ по силата на член 9 от Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76), и стига до извода, че поради това спрямо такъв документ може да се приложи установеният с този регламент режим на общото право, който предвижда достъпа до документите на институциите при спазване на посочените в член 4 от посочения регламент изключения. Съдът на публичната служба отбелязва, на второ място, че съгласно Решение 2001/844 класифициран документ може да бъде предмет на решение за понижаване на степента на класификация или за декласифициране от неговия автор.
- 48 С писмо от 30 март 2010 г. лично на вниманието на секретаря на Съда на публичната служба в запечатан плик с обратна разписка Комисията изпраща документ, състоящ се от пет страници, в който се съдържат извлечения от документ, озаглавен „Документ за стандартите и критериите“, издание 2006 г. („N & C édition 2006/ DS3/A.W“, наричан по-нататък „Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност“) относно мерките за безопасност, приложими по-специално за жилищата, предоставени на длъжностните лица от делегациите („staff houses“). В същото писмо Комисията отбелязва, че представя този документ „единствено за да може Съдът на публичната служба да провери поверителния му характер по смисъла на член 44, параграф 2 от Процедурния правилник“. Тя отново посочва, че според нея Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност не е относим за решаването на спора, по-специално доколкото той се отнасял само до положението на окончателните, а не на

временните жилища, предоставени на персонала на делегациите в трети страни. Комисията твърди също, че във всеки случай е изключено този документ да бъде декласифициран и предоставен на жалбоподателя, дори частично, тъй като такова оповестяване би могло да застраши сигурността на длъжностните лица от делегациите в трети страни. Тя посочва също, че Регламент № 1049/2001 не е приложим към настоящото производство и че във всеки случай отказ за предоставяне на този документ на жалбоподателя би бил обоснован по съображения за обществена сигурност в съответствие с член 4, параграф 1 от посочения регламент. Комисията обаче отбелязва, че ако Съдът на публичната служба приеме, че този документ е относим за решаването на спора, би следвало той да разгледа с нея необходимите условия с оглед на съвместяване на принципа на състезателност със защитата на поверителния характер на съдържащата се в посочения документ информация, „например [чрез] предоставянето на резюме на документа (вж. Определение на Съда от 4 февруари 1981 г. по дело AM & S/Комисия, 155/79), с което само адвокатът на жалбоподателя би бил оправомощен да се запознае съгласно условията, предвидени по дело F-2/07 [Matos Martins/Комисия, по което е постановено Решение на Съда на публичната служба от 15 април 2010 г.]“.

- 49 Писмото на Комисията от 30 март 2010 г. е получено от секретаря на Съда на публичната служба на 31 март 2010 г. Членовете на съдебния състав се запознават с извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност в помещенията на секретариата.
- 50 Адвокатът на жалбоподателя се запознава с посочения в точка 45, първо изречение по-горе документ в секретариата на Съда на публичната служба. Адвокатът на жалбоподателя не получава достъп до извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.
- 51 С писмо от 12 април 2010 г. жалбоподателят представя становището си във връзка с документите, предоставени от Комисията в отговор на Определението от 22 януари 2010 г., и по-специално във връзка с документа, с който е могъл да се запознае в секретариата на Съда на публичната служба. В това писмо жалбоподателят посочва, че тези документи доказват, че Комисията носи задължение за осигуряване на безопасност, включително относно временните жилища на назначения в Мароко персонал, както и че сред мерките, които Комисията е била длъжна да вземе, са фигурирали по-специално постоянни професионални охранителни услуги от специализирана фирма. В случая такъв вид охрана не била организирана, въпреки че това можело да стане за няколко дни. Без съмнение такава мярка за безопасност щяла да разубеди убиеца да извърши престъпленията и най-малкото да даде възможност за спешна медицинска помощ, която можело да спаси живота на сина на жалбоподателя.
- 52 С Определение от 20 май 2010 г. Съдът на публичната служба разпорежда Комисията да представи друго извлечение от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, което от своя страна се отнася до условията за монтиране на решетки („installation requirements for grids“), приложими за жилищата на персонала на делегациите в трети страни, спадащи към група II или група III (отнасящи се съответно за средно и високо равнище на риск). В посоченото определение Съдът на публичната служба уточнява, че представянето на този документ и достъпът до него ще зависят от същите условия като установените в Определение на Съда на публичната служба от 17 март 2010 г.
- 53 С писмо от 2 юни 2010 г. Комисията представя становището си по писмото на жалбоподателя от 12 април 2010 г. В становището си (точки 57-60 от което са предоставени само на адвоката на жалбоподателя в помещенията на секретариата) Комисията отбелязва, че що се отнася до личните жилища на длъжностните лица, назначени в делегация, тя се ползва с широка свобода на преценка и има само общо задължение за полагане на дължимата грижа. Нейната извъндоговорна отговорност би могла да бъде ангажирана само в случай на достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за предмет предоставяне на права на

частноправните субекти. Решението от 26 април 2006 г. се прилагало само за работните места и поради това не налагало каквато и да било мярка за безопасност в жилищата на персонала от делегациите, независимо дали тези жилища са окончателни или временни. Единственият текст, който се отнася до мерки за безопасност за окончателните жилища, бил ръководството на ГД „Външни отношения“, приложено към писмото ѝ от 12 февруари 2010 г. Това ръководство обаче съдържало само обща препоръка за защита на резиденциите и/или ведомствените жилища на вниманието на ръководителите на делегации, предоставяйки широка свобода на преценка на администрацията относно реда и условията за нейното прилагане. Тъй като жилището на сина на жалбоподателя било само временно, не била предписана никаква особена мярка за безопасност по силата на правна норма. Освен това синът на жалбоподателя се съгласил да се настани в това жилище със семейството си. Във всички случаи това временно жилище било сигурно и по отношение на него били взети подходящи мерки за безопасност предвид установеното за Мароко ниско равнище на общата престъпност, по-специално охранителни услуги, сравними с предвидените в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност по отношение на окончателните жилища. Дори да се предположи, че Комисията е направила пропуск, жалбоподателят не доказвал, че вредата е причинена пряко от бездействията, в които тя е упреквана.

- 54 С писмо от 8 юни 2010 г. Комисията представя извлечението от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност във връзка с условията за монтиране на решетки. В това писмо Комисията отбелязва, че обратно на посоченото от Съда на публичната служба в Определение от 20 май 2010 г., съдържащите се в раздел 54.3 от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност условия за монтиране на решетки се прилагат само за окончателните жилища на персонала от делегациите, които спадат към група III, но не и за тези от група II.
- 55 Членовете на съдебния състав се запознават в помещенията на секретариата с извлечението от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, което се отнася до условията за монтиране на решетки.
- 56 С писмо от 2 юли 2010 г. Съдът на публичната служба указва на страните, че счита извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност за относими при решаването на спора. В отговор на предложението, направено от Комисията в писмото ѝ от 30 март 2010 г., той уведомява страните, че възнамерява да състави резюме на тези извлечения и да ги приложи към преписката по делото. Също така уточнява, че това резюме ще съдържа някои части от посочения документ (съдържащи се на стр. 37, 140 и 142, или 3 от 7-те страници, предоставени от Комисията на Съда на публичната служба). Страните са приканени да представят становищата си във връзка с писмото от 2 юли 2010 г.
- 57 С писмо от 9 юли 2010 г. Комисията удостоверява получаването на писмото на Съда на публичната служба от 2 юли 2010 г. и уточнява, че поради необходимостта от защита на сигурността на длъжностните лица от делегациите в трети страни, вече посочена от нея в писмата ѝ от 30 март и 8 юни 2010 г., тя може единствено да приеме резюмето на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност да се отнася до предмета на въпросните части от този документ, но не и да съдържа извлечения от посочения документ. В отговор на искане на Съда на публичната служба с писмо от 22 септември 2010 г. Комисията уточнява какво следва да се разбира под резюме на „предмета“ на относимите части, като дава пример за възможно резюме на част 54.3, съдържаща се на страница 140 от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.
- 58 С писмо от 13 юли 2010 г. жалбоподателят уведомява Съда на публичната служба, че е съгласен с неговото предложение за изготвяне на резюме на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.

- 59 С писмо от 6 октомври 2010 г. Съдът на публичната служба изпраща на Комисията проект на резюме на относимите части от страници 37, 140 и 142 от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, което не съдържа извлечения от документа, а се отнася до предмета на посочените части, както е предложила Комисията.
- 60 С писмо от 6 октомври 2010 г. Съдът на публичната служба запитва жалбоподателя дали иска да се ползва от анонимност. Това запитване остава без отговор.
- 61 С писмо от 19 октомври 2010 г. Комисията представя становището си по проекта на резюме, като иска от Съда на публичната служба да заличи в заглавието на този проект споменаването на страница 37 от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.
- 62 Съдът на публичната служба уважава това искане на Комисията и изготвя окончателното резюме на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.
- 63 Това резюме е изпратено на Комисията. Що се отнася до жалбоподателя, за посоченото резюме е уведомен само неговият адвокат, в помещенията на секретариата на Съда на публичната служба на 30 ноември 2010 г.
- 64 С оглед на представените след съдебното заседание от 15 декември 2009 г. доказателства Съдът на публичната служба счита, че е необходимо провеждането на второ съдебно заседание.
- 65 В подготвителния доклад за това второ съдебно заседание Съдът на публичната служба иска от страните по време на устните състезания да се съсредоточат върху следните въпроси:

„1) Процесуални въпроси:

- а) В искането си за обезщетение, представено на основание член 90, параграф 1 от Правилника, жалбоподателят не е поискал поправка на неимуществените вреди; допустимо ли е той да представи искане за обезщетение в този смисъл пред Съда на публичната служба?
- б) Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност част ли е от правната уредба по спора?
- в) Относимите извлечения от този документ, които поради основателни съображения за сигурност могат да бъдат предоставени на жалбоподателя само под формата на кратко резюме, могат ли въпреки всичко да бъдат взети предвид от Съда на публичната служба при преценката дали в случая Комисията е допуснала нарушение? При обстоятелства като в разглеждания случай търсенето на справедлив баланс между защитата на поверителността на този документ и правото на жалбоподателя на ефективен съдебен контрол не предполага ли Съдът на публичната служба да дерогира член 44, параграф 1 от Процедурния правилник (вж. по аналогия [ЕСПЧ, Решение по дело А и др. с/у Обединено кралство от 19 февруари 2009 г., № 3455/05], по-специално точки 205?208)?

2) Въпроси по същество:

- а) Какво е правното значение на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност?
- б) Допуснато ли е нарушение от Комисията при изпълнението на мерките за безопасност, които са били приложими по отношение на предоставеното на сина на жалбоподателя временно жилище?

- в) Пряка и сигурна ли е причинно-следствената връзка между допуснато от Комисията евентуално нарушение и твърдените вреди?
- г) Ако се предположи, че Комисията е допуснала нарушение, което може да ангажира нейната отговорност, следва ли тя да носи отговорност за всички претърпени вреди или само за част от тях поради евентуална вина на пострадалите или действие на трето лице?
- д) Поправена ли е в достатъчна степен частта от вредата, която е пряко свързана с евентуално допуснатото от Комисията нарушение?“.

- 66 Преди съдебното заседание, с писмо от 26 ноември 2010 г. Комисията представя някои бележки по подготвителния доклад за съдебното заседание, които се отнасят до въпроса, съдържащ се в точка 1, буква в) от посочения доклад. Тя по-специално посочва, че според нея в изготвеното от Съда на публичната служба резюме е постигнат добър баланс между необходимостта от запазване на поверителността на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност и правото на защита на жалбоподателя. Ето защо Съдът на публичната служба не би могъл да основе своя анализ на преписката върху извлечения от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, които не се съдържат в това резюме, без да наруши член 44, параграф 1 от своя процедурен правилник. Комисията обаче изразява готовност, в случай че Съдът на публичната служба приеме, че предоставените му от нея извлечения от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност съдържат информация, която не се съдържа в резюмето, да разгледа възможността Съдът на публичната служба да допълни резюмето, търсейки постигането на добър баланс между необходимостта от запазване на поверителността на документа и правото на защита на жалбоподателя, което следва да стане преди второто съдебно заседание.
- 67 С писмо, изпратено на страните по факс на 2 декември 2010 г., Съдът на публичната служба уточнява, че в настоящия спор става въпрос за постигането на добър баланс не между запазването на поверителността на документа и правото на защита на жалбоподателя, а между запазването на поверителността на документа и изискванията за ефективна съдебна защита, тъй като жалбоподателят трябва да може да се ползва от ефективен съдебен контрол, а определени документи, които са от полза за неговото право на обжалване, се държат от администрацията. Съдът на публичната служба приканва страните да вземат предвид по този въпрос Решение на Съда от 13 юли 2006 г. по дело Mobistar (С-438/04, точка 40) и Решение на Съда от 14 февруари 2008 г. по дело Varec (С-450/06, по-специално точки 52 и 53 и диспозитива). Съдът на публичната служба иска от Комисията също да посочи преди съдебното заседание дали е готова да приеме в резюмето да се посочи точно какви мерки за безопасност (характеристики на охранителните услуги, на алармената система, на антипаник бутоните, на решетките за защита на прозорците) са предвидени в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност за жилищата на персонала от делегациите, попадащи в група III на равнището на риска. Съдът на публичната служба уточнява, че единствено адвокатът на жалбоподателя ще има достъп до това ново резюме.
- 68 С писмо, получено в секретариата на Съда на публичната служба по факс на 3 декември 2010 г., Комисията отговаря, че не е склонна да приеме в резюмето да се посочат конкретните мерки за безопасност, предвидени в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.
- 69 С писмо, получено в секретариата на Съда на публичната служба по факс на 6 декември 2010 г., жалбоподателят посочва, че Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност е относим за решаването на спора. След като отбелязва, че резюмето, до което адвокатът му е имал достъп, се отнася само до предмета на посочения документ, но не и до съдържанието на изложените в него мерки за безопасност, жалбоподателят иска да му бъде предоставен достъп до относимите извлечения от този документ, поне чрез неговия адвокат, в името на правото му на ефективна съдебна защита и в съответствие с принципа на равни процесуални възможности.

Жалбоподателят посочва, че равнището на класификация на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, най-ниско от предвидените в Решение 2001/844 равнища на класификация, явно не може да обоснове противопоставения от Комисията отказ за достъп. В областта на правото на конкуренцията класифицираните с гриф „Restreint UE“ документи поначало били достъпни за страните в производството след приемането на необходими мерки за защита (забрана за копиране, предоставяне на достъп само на адвокатите на страните). Ако счита, че не може да допълни вече изготвеното резюме, нито да предостави на жалбоподателя извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, Съдът на публичната служба би трябвало въз основа на практиката (Решение по дело Varec, посочено по-горе) на Съда и дерогирайки член 44, параграф 1 от Процедурния правилник, да се произнесе по спора, като вземе предвид относимите извлечения от този документ, с които разполага, а не да се задоволи с резюмето.

- 70 Второто съдебно заседание се провежда на 8 декември 2010 г. На него Комисията заявява, че ако Съдът на публичната служба счете Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност за приложим по отношение на временните жилища, тя няма да възрази Съдът на публичната служба да се произнесе по спора, като вземе предвид относимите извлечения от този документ и излезе извън обхвата на самото резюме.

### **От правна страна**

#### *I – По предмета на жалбата*

- 71 Въпреки че жалбоподателят формално иска отмяна на решението на ОН от 3 февруари 2009 г., следва да се напомни, че такова решение, с което администрацията е изразила становище относно претенциите на жалбоподателя за обезщетение, представлява неразделна част от административното производство, което предшества предявен пред Съда на публичната служба иск за отговорност и единствената му цел е да даде възможност на жалбоподателя да сезира Съда на публичната служба с искане за обезщетение. Поради това формулираното от жалбоподателя искане за отмяна не може да се преценява отделно от искането за обезщетение (вж. в този смисъл Решение на Първоинстанционния съд от 18 декември 1997 г. по дело Gill/Комисия, T-90/95, точка 45).
- 72 Следователно жалбата трябва да се разглежда като насочена единствено към поправянето на вредите, които са претърпели жалбоподателят, починалото длъжностно лице и неговите деца поради неправомерното поведение на Комисията.

#### *II – По допустимостта*

##### *A – Доводи на страните*

- 73 Комисията повдига няколко възражения за липса на процесуални предпоставки.
- 74 На първо място тя посочва, че в искането си за обезщетение от 25 февруари 2008 г., подадено в съответствие с член 90, параграф 1 от Правилника, жалбоподателят свежда претенциите си до търсене на обезщетение за имуществени вреди и не представя никакво искане за поправяне на неимуществени вреди. Поради това жалбата е недопустима, доколкото е насочена към поправяне на неимуществените вреди, претърпени от починалото длъжностно лице, неговите деца и жалбоподателя.

- 75 На второ място, що се отнася до претърпените от починалото длъжностно лице неимуществени вреди, от една страна, в член 73 от Правилника пострадалият не бил посочен сред правоимащите. Поради това пострадалият не можел валидно да се позовава на претърпяна вреда в рамките на иск за извъндоговорна отговорност, предявен на основание член 236 ЕО. След като починалото длъжностно лице не било носител на каквото и да е право по силата на член 73 от Правилника, съгласно максимата *nemo dat quod non habet* никакво право не можело да бъде прехвърлено на жалбоподателя. От друга страна, иск за вреди, предявен на основание член 236 ЕО, давал възможност да се претендира само допълнително обезщетение към това по член 73 от Правилника и бил на разположение само на лицата, попадащи в приложното поле *ratione personae* на тази разпоредба.
- 76 На трето място, що се отнася до претърпените от жалбоподателя неимуществени вреди, тази част от вредите не била посочена в административната жалба от 10 септември 2008 г. и поради това искането за нейното поправяне било недопустимо. Освен това жалбоподателят не бил сред посочените в член 73 от Правилника правоимащи лица и следователно не можел валидно да се позовава на претърпяна вреда в рамките на извъндоговорната отговорност по смисъла на член 236 ЕО.
- 77 На четвърто място, що се отнася до претърпените от децата на починалото длъжностно лице неимуществени вреди, искането за тази част от вредите не било допустимо в рамките на иск за обезщетение, основан на член 236 ЕО, тъй като децата на пострадалия не били носители на право на основание член 73 от Правилника. Освен това жалбоподателят не представил никакво първоначално доказателство за претърпяната екзистенциална вреда.
- 78 На пето място, доводът на жалбоподателя, че ако беше живяло, починалото длъжностно лице щеше да остави на децата си средства, значително по-големи по размер от изплатената от Комисията на основание член 73 от Правилника сума, не бил подкрепен от никакво доказателство и във връзка с него не било дадено никакво пояснение. Освен това жалбоподателят не посочил никакъв алтернативен източник на доходи (например евентуални доходи от застраховка живот, по която са били страни починалото длъжностно лице и съпругата му), позволяващ да се определи действително претърпяната от правоприемниците, на които е законен представител, загуба на доходи.
- 79 На шесто място, нито второто, нито третото правно основание, изложени в жалбата ? съответно дори невиновната отговорност на Комисията за законосъобразно действие и отговорността по силата на член 24 от Правилника, ? са посочени в искането за обезщетение от 25 февруари 2008 г. Освен това тези две правни основания не били подкрепени от никакво доказателство, позволяващо да се установи размерът на твърдяната вреда, и не били предмет на никакво искане в жалбата. Поради това тези правни основания трябвало да бъдат обявени за недопустими.
- 80 Накрая, жалбоподателят не представил никакво пълномощно от другите настойници на децата на починалото длъжностно лице, удостоверяващо, че той е оправомощен да подаде жалбата от името и за сметка на последните. Следователно той нямал процесуална легитимация.

*Б – Съображения на Съда на публичната служба*

- 81 На първо място следва да се разгледат посочените в точки 74?77 от настоящото съдебно решение възражения за липса на процесуални предпоставки, всяко от които се отнася до исканията на жалбоподателя за поправяне на неимуществени вреди.



- 82 В това отношение следва да се напомни, че в предвидената в членове 90 и 91 от Правилника система от способности за обжалване, когато с дадена жалба се цели само обезщетяване на вреди в смисъл, че тя не съдържа никакво искане за отмяна на определен акт, а е насочена изключително към поправянето на вреди, за които се твърди, че са причинени от редица нарушения или бездействия, които поради липсата на каквото и да е правно действие не могат да бъдат квалифицирани като увреждащи актове, административното производство задължително трябва да започне с искане на заинтересованото лице, приканващо ОН да поправи твърдените вреди, и евентуално трябва да продължи с подаването на административна жалба, насочена срещу решението за отхвърляне на искането, тъй като в противен случай последващата жалба е недопустима (вж. по-специално Решение на Първоинстанционния съд от 13 юли 1995 г. по дело *Saby/Комисия*, T-44/93, точка 31).
- 83 Освен това съгласно постоянната съдебна практика представените пред съда на Съюза искания трябва да имат същия предмет като исканията, изложени в административната жалба, и да съдържат само претенции, почиващи на същото основание като посочените в административната жалба, като в съдебната фаза тези претенции могат да бъдат развити чрез представянето на правни основания и доводи, които не се съдържат непременно в административната жалба, но са тясно свързани с нея (вж. например Решение на Съда от 23 април 2002 г. по дело *Campogrande/Комисия*, C-62/01 P, точка 34).
- 84 Съдът на публичната служба наскоро приема, че понятието „основание“ трябва да се разбира в широк смисъл (Решение на Общия съд от 1 юли 2010 г. по дело *Mandt/Парламент*, F-45/07, точка 119). Макар тази насока в съдебната практика да е изведена от Съда на публичната служба във връзка с жалба за отмяна, това не изключва възможността тя да се приложи в областта на обезщетенията за вреди, при условие че се спазват специфичните характеристики на последния вид спорове. В разглежданата в тесен смисъл област на обезщетенията за вреди обаче понятието „основание“ не е определено чрез „претенции“ по смисъла на цитираната в предходния параграф съдебна практика, а чрез „видове вреди“, на които се позовава съответното длъжностно лице в искането си за обезщетение. Тези видове вреди определят предмета на искането от длъжностното лице обезщетение, а оттам предмета на искането, по което администрацията трябва да се произнесе.
- 85 От изложените в трите предходни точки съображения следва, че искания за обезщетение, основани на различни видове вреди, са допустими пред Съда на публичната служба само ако се предхождат най-напред от изпратено до администрацията искане, имащо същия предмет и основано на същите видове вреди, а след това от административна жалба, подадена срещу решението на администрацията, която се е произнесла изрично или мълчаливо по посоченото искане.
- 86 Това не е пречка за съответното длъжностно лице да актуализира размера на съдържащите се в искането претенции към администрацията, по-специално ако впоследствие претърпените от него вреди се утежнят или ако обхващат на вредите му не е известен или може да бъде оценен едва след подаването на неговото искане (вж. в този смисъл, относно възможността за установяване на размера на вреда на етапа на жалбата, Решение на Съда от 23 септември 2004 г. по дело *Nectors/Парламент*, C-150/03 P, точка 62), стига видовете вреди, представляващи основание за търсене на обезщетение, да са били посочени в това искане.
- 87 В случая, макар че жалбоподателят иска да получи обезщетение за вредоносните последици, произтичащи от същите обстоятелства като посочените в искането му от 25 февруари 2008 г., исканията му за обезщетение се основават на поправянето на различни неимуществени вреди, които били причинени на него самия, на починалия му син и на неговите внуци.

- 88 Безспорно е обаче, че в съдържащото се в писмото му от 25 февруари 2008 г. искане за обезщетение жалбоподателят цели само поправянето на имуществените вреди и изобщо не се позовава на твърденията пред Съда на публичната служба неимуществени вреди.
- 89 Действително по-нататък в своята административна жалба жалбоподателят иска поправянето не само на имуществените, но и на неимуществените вреди, което дава възможност на администрацията да вземе становище във връзка с тези видове вреди в решението, с което се отхвърля административната жалба, преди образуване на съдебното производство. Тази част от решението, с което се отхвърля административната жалба, трябва обаче да се разглежда като първото взето от администрацията решение във връзка с посочените видове вреди. Все пак жалбоподателят не е подал административна жалба срещу последното решение, както е трябвало да направи, и следователно не е спазил двуетапното административно производство, което обуславя допустимостта на исканията за обезщетение, основани на тези видове вреди.
- 90 Що се отнася до изведените от Решение на Съда от 26 януари 1989 г. по дело Koutchoumoff/Комисия (224/87) доводи, изложени от жалбоподателя по време на второто съдебно заседание, те не могат да бъдат приети. Всъщност, макар в това решение Съдът да приема, че е допустимо длъжностно лице да представи за първи път пред съда искания за обезщетение, причината за това е, че съдържащото се в административната жалба оспорване на законосъобразността на увреждащия заинтересованото лице акт може да включва искане за поправяне на причинената в резултат на този акт вреда. Настоящият спор обаче има напълно обезщетителен характер и не е свързан с оспорването на законосъобразността на увреждащо жалбоподателя решение.
- 91 Поради това исканията за поправяне на неимуществените вреди в настоящото производство могат единствено да бъдат отхвърлени като недопустими, без да е необходимо да се разглеждат другите повдигнати във връзка с тях възражения за липсата на процесуални предпоставки.
- 92 На второ място, що се отнася до изложените в точка 78 от настоящото решение доводи на Комисията, Съдът на публичната служба счита, че те са свързани с въпроса дали поради сумите, вече изплатени от Комисията на основание на предвидените в Правилника плащания, жалбоподателят е загубил всякакъв правен интерес, който въпрос ще бъде анализиран по-нататък при разглеждането по същество на първото правно основание.
- 93 На трето място, що се отнася до посочените в точка 79 от настоящото решение възражения за липса на процесуални предпоставки, противопоставени на второто и третото правно основание на жалбата, с оглед на данните, с които разполага Съдът на публичната служба, за да се произнесе по съществуването на спора и по съображения, свързани с доброто правораздаване, най-напред следва да се разгледа въпросът дали отговорността на институцията може да бъде ангажирана дори и без наличието на вина поради законосъобразно действие или също дали тя може да се основава на разпоредбите на член 24 от Правилника. Ако Съдът на публичната служба приеме, че основаните върху тези две правни основания претенции на жалбоподателя за обезщетение не са основателни и жалбата трябва да се отхвърли, тези възражения не следва да се разглеждат (Решение на Съда от 26 февруари 2002 г. по дело Съвет/Boehringer, C-23/00 P, точка 52, Решение на Първоинстанционния съд от 22 май 2008 г. по дело Ott и др./Комисия, T-250/06 P, точки 75 и 76, Решение на Съда на публичната служба от 14 ноември 2006 г. по дело Villa и др./Парламент, F-4/06, точка 21 и Решение на Съда на публичната служба от 20 януари 2009 г. по дело Klein/Комисия, F-32/08, точка 20).
- 94 На четвърто и последно място, що се отнася до възражението за липса на процесуални предпоставки, изведено от това, че жалбоподателят нямал процесуална легитимация да действа като законен представител на правоприемниците на починалото длъжностно лице, тъй като не получил съгласието на другите им настойници, следва да се отбележи, че жалбоподателят, който е поканен с писмо на Съда на публичната служба от 15 юни 2010 г. да представи

документ, доказващ, че той действа със съгласието на тези други настойници, с писмо от 17 юни 2010 г. представя подписаното от последните пълномощно. Така Съдът на публичната служба може да приеме за установено в приложение на член 36 от Процедурния правилник, че жалбата отговаря на изискванията на член 35, параграф 1, буква б) от същия правилник. Ето защо това възражение за липса на процесуална предпоставка трябва да се отхвърли.

- 95 Дори да се предположи, че непредставянето на такова пълномощно при подаването на жалбата не може да се отстрани в хода на производството, Съдът на публичната служба във всеки случай напомня, че Съдът вече е приел, че фактът, че образувание не може да обоснове процесуалната си легитимация от гледна точка на националното право, не го лишава непременно от възможността да сезира съда на Съюза (вж. в този смисъл, във връзка с дружество в процес на учредяване, което Комисията допуска за участие в процедура за възлагане на обществена поръчка, и валидността на офертата му, Решение на Съда от 28 октомври 1982 г. по дело *Groupement des Agences de voyages/Комисия*, 135/81).
- 96 Освен това в конкретния случай никъде в отговора си на административната жалба на жалбоподателя Комисията не е посочила, че той е можел да действа само със съгласието на другите настойници на правоприемниците на починалото длъжностно лице, въпреки че подадената по административен ред жалба е последния етап в производството преди завеждането на дело.

### III – По съществуването на спора

*A – По първото правно основание, изведено от неизпълнението от страна на Комисията на задължението ѝ да осигури защитата на нейно длъжностно лице*

#### 1. Доводи на страните

- 97 Според жалбоподателя условието за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Комисията във връзка с незаконосъобразното поведение на тази институция било изпълнено. Всъщност Комисията проявила небрежност при спазването на общото задължение за осигуряване на безопасност, което тя носи в качеството си на работодател, което задължение следвало непосредствено от предвиденото в член 24, първа алинея от Правилника задължение за съдействие и имало конкретно значение, когато става въпрос за заемащите длъжност в трета страна длъжностни лица и техните семейства.
- 98 Комисията не изпълнила задължението си да предостави сигурно жилище на починалото длъжностно лице и неговото семейство, което задължение е в още по-голяма степен императивно, като се има предвид, че по силата на член 5, параграф 1 от приложение X към Правилника длъжностното лице е длъжно да пребивава в предоставеното му от институцията жилище. Небрежността на Комисията се доказвала от факта, че случаен престъпник, който освен това се намирал под въздействието на алкохол и упойващи вещества, проникнал лесно в заеманата от починалото длъжностно лице къща без взлом и без да срещне каквото и да било препятствие. Комисията изобщо не се уверила, че решетките на прозорците в трапезарията представляват ефикасно препятствие. Те обаче били негодни да изпълняват функцията си. Що се отнася до обстоятелството, че прозорецът на тази стая бил отворен, то не било доказано и във всеки случай не можело да се изтъква, за да се освободи Комисията от нейната отговорност. Освен това Комисията трябвало да носи отговорност за липсата на нощна охрана в момента на проникването в къщата. Също така не били взети не толкова скъпоструващи, но ефикасни мерки, като монтирането на алармена система и/или антипаник бутон, представени от автора на писмения отговор от 6 август 2007 г. като „стандартни“ мерки за безопасност.

- 99 Що се отнася до даденото от починалото длъжностно лице съгласие при предоставянето на временното му жилище, то в никакъв случай не можело да освободи Комисията от задълженията ѝ в областта на безопасността. Впрочем жалбоподателят не бил избрал това жилище, наето от Комисията преди пристигането му в Рабат.
- 100 Жалбоподателят уточнява, че той изобщо не претендира, че Комисията е била длъжна да гарантира абсолютна безопасност на починалото длъжностно лице и неговото семейство, а само че минималните, ефективни и разумни мерки, които могли да представляват конкретна защита за безопасността на неговия син и семейството му, не са били взети.
- 101 Комисията напомня съдебната практика, съгласно която длъжностно лице — или неговите правоприемници, — ползващо се от предвидените в член 73 от Правилника плащания, може валидно да предяви иск за извъндоговорна отговорност срещу съответната институция само ако тези плащания са недостатъчни, за да се поправят претърпените вреди. Тази съдебна практика била приложима по отношение на другите предвидени в Правилника плащания, изплатени в настоящия спор на правоприемниците на починалото длъжностно лице. Жалбоподателят, върху когото пада тежестта на доказване, обаче не доказал, че изплатените от Комисията суми в настоящото дело са недостатъчни в това отношение. Ето защо Комисията изразява съмнения относно правния интерес на жалбоподателя, най-малкото що се отнася до твърдените неимуществени вреди. Що се отнася до имуществените вреди, при определянето на размера на претендираните от него обезщетения жалбоподателят изобщо не отчитал за предоставените на правоприемниците на починалото длъжностно лице плащания, предвидени в Правилника, докато посочената по-горе съдебна практика изключва възможността предявяването на допълнителен иск за извъндоговорна отговорност да доведе до двойно обезщетяване на едни и същи вреди.
- 102 Комисията не оспорва своето общо задължение за осигуряване на безопасност в качеството си на работодател, но отвърща, че е приела подходящите мерки за защита, които са се налагали с оглед на ситуацията, и по този начин изключва възможността за извършено от нея нарушение. Възраженията на Комисията по тези въпроси бяха изложени в точка 53 от настоящото решение. От друга страна, Комисията счита, че единственият, който носи отговорност за твърдените от жалбоподателя вреди, е самият престъпник. Синът на жалбоподателя също допуснал някои небрежности, които допринесли за настъпването на вредите, по-специално като не участвал преди заминаването си за Мароко в информационните сесии относно безопасността, организирани от Комисията на вниманието на лицата, изпратени в делегация в трета страна, и като оставил отворен прозорец на жилището си през нощта на двойното убийство.
- 103 След като се запознава в помещенията на секретариата на Съда на публичната служба с резюмето от извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, адвокатът на жалбоподателя отбелязва, че този документ имал задължителен характер за Комисията и че в него се уточняват установените от самата институция условия за упражняването на нейната свобода на преценка. Той твърди също, че макар да си давала сметка за рисковете, на които са изложени заемащите длъжност в Мароко длъжностни лица, Комисията не спазила никоя от предписаните в този документ мерки. Без това неизпълнение на задължение от страна на Комисията двойното убийство нямало да бъде извършено. Освен това, ако предвидените в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност мерки за безопасност били въведени, синът на жалбоподателя щял да вдигне тревога и можело да не почине от раните си. Така той бил лишен от възможност за оцеляване. Причинно-следствената връзка между виновното поведение на Комисията и вредите била ясно установена. Отговорността на Комисията не била смекчена от каквато и да било вина на убитото длъжностно лице.

104 Комисията отвърща, че Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност не е приложим по отношение на временните жилища като това, което е било предоставено на сина на жалбоподателя, и че във всеки случай в него се съдържат препоръки, а не мерки със задължителен характер. Поради това в случая администрацията разполагала с широка свобода на преценка, чиито предели явно не превишила, тъй като въведените в случая мерки за безопасност били достатъчни и разумни.

## 2. Съображения на Съда на публичната служба

а) По формулираното от Комисията възражение, изведено от това, че твърдените вреди вече били изцяло поправени

105 В самото начало следва да се разгледа въпросът дали жалбоподателят е изпълнил условието за доказване на подлежаща на обезщетяване вреда, като в противен случай неговият иск за обезщетение би бил отхвърлен. Всъщност според Комисията твърдените от жалбоподателя вреди са изцяло поправени с предвидените в Правилника плащания, извършени в полза на правоприемниците на починалото длъжностно лице. Следователно липсвало едно от условията за ангажирането на отговорността на Съюза, а именно доказателството за съществуването на непоправена вреда, така че жалбата трябвало да се отхвърли още в началото, без да се разглежда въпросът дали Комисията е допуснала нарушение. От своя страна жалбоподателят твърди, че предвидените в Правилника еднократни плащания са напълно недостатъчни, за да осигурят подходящото поправяне на претърпените в настоящото дело значителни имуществени и неимуществени вреди, които са безпрецедентни в историята на институциите на Съюза. Предвид изключителния характер на обстоятелствата по спора се налагало предоставянето на допълнително обезщетение на основание на съдебната практика (Решение на Съда от 8 октомври 1986 г. по дело *Leussink/Комисия*, 169/83 и 136/84).

106 В това отношение е прието, че поради еднократния характер на предвидените в Правилника плащания в полза на правоприемниците на починало длъжностно лице те имат основание да поискат допълнително обезщетение от институцията, когато последната може да носи отговорност за смъртта на длъжностното лице и предвидените в Правилника плащания не са достатъчни, за да осигурят пълното поправяне на претърпяната вреда (вж. в този смисъл Решение по дело *Leussink/Комисия*, посочено по-горе, точка 13, Решение на Съда от 9 септември 1999 г. по дело *Lucaccioni/Комисия*, C-257/98 P, точки 22 и 23).

107 Страната, която поставя на въпрос отговорността на Съюза, най-напред следва да представи убедителни доказателства относно наличието или размера на претендираната от нея вреда и да установи причинно-следствената връзка между тази вреда и поведението, в което се обвиняват институциите (вж. по-специално Решение на Съда от 21 май 1976 г. по дело *Roquette frères/Комисия*, 26/74, точки 22 и 23 и Решение на Съда от 7 май 1998 г. по дело *Somaco/Комисия*, C-401/96 P, точка 71).

108 Действително доводите на Комисията, изведени от това, че обезщетението, предоставено с предвидените в Правилника плащания, е достатъчно, наподобяват възражение за липса на процесуални предпоставки, тъй като Комисията явно счита, че жалбоподателят е загубил правен интерес. Така в съответствие с постоянната съдебна практика би могло да се приеме, че ответникът, който твърди, че жалбоподателят няма правен интерес, следва да докаже, че е налице такава пречка за допустимост на жалбата.

109 Такова тълкуване на доводите на Комисията обаче не може да бъде възприето. Всъщност тезата на Комисията се състои в наблягане на обстоятелството, че жалбоподателят не отговаря на едно от условията по същество, от които зависи ангажирането на извъндоговорната отговорност на Съюза, а именно доказателството за подлежаща на поправяне вреда. След като обаче

жалбоподателят е този, който трябва да докаже съществуването и обхвата на вредите, за които иска обезщетение, той следва да представи доказателство, че вредите, на които се позовава, не са били изцяло поправени с предвидените в Правилника плащания (вж. в този смисъл Решение по дело *Luscacioni*/Комисия, посочено по-горе, точка 16).

- 110 В случая Съдът на публичната служба счита, че жалбоподателят е представил достатъчно доказателства в този смисъл.
- 111 Най-напред, хипотезата, на която се основава жалбоподателят, за да оцени претендираната сума като обезщетение за имуществени вреди, която представлява в известна степен приблизително изчисляване на претърпяната от правоприемниците на починалото длъжностно лице финансова загуба, а именно че то е продължило дейността си до навършване на възрастта за пенсиониране, изглежда правдоподобна и разумна, при все че така отчетеният период е 26 години. Следователно посочената в жалбата сума от 2 552 837,96 EUR, съответстваща на размера на възнагражденията, които синът на жалбоподателя щеше да получи, ако беше останал на длъжност до навършване на възрастта за пенсиониране, а *propter* не е прекомерна. Впрочем жалбоподателят не е представил никакво искане във връзка със загубата на правото на пенсия, което синът му е можел да придобие през същия период, а съдът на Съюза приема, че това право може да бъде взето предвид при оценката на имуществена вреда (вж. Решение на Първоинстанционния съд от 5 октомври 2004 г. по дело *Sanders* и др./Комисия, T-45/01, точка 167 и Решение на Първоинстанционния съд от 12 юли 2007 г. по дело *Sanders* и др./Комисия, T-45/01, точки 87—90).
- 112 По-нататък, трябва да се отбележи, че така изчислената сума надвишава общия размер на предвидените в Правилника плащания, които са извършени и ще бъдат извършени от Комисията в полза на правоприемниците на починалото длъжностно лице, дори в посочената от Комисията в точка 54 от писмената защита хипотеза, при която посочените плащания щели да се изплащат, докато децата сираци навършат 26 годишна възраст (сума, оценена в тази хипотеза на 2 478 375,47 EUR).
- 113 Накрая, посочената от жалбоподателя сума от 2 552 837,96 EUR е преизчислена на сумата от близо 4 милиона евро в таблицата, представена от него в първото съдебно заседание, за да бъдат взети предвид по-специално повишенията в степен, които според него щял да получи синът му. Наистина по естеството си тези повишения имат хипотетичен характер, тъй като длъжностните лица нямат право на такова развитие в кариерата. Освен това трябва да се отбележи, че Комисията е предоставила на починалото длъжностно лице изключителното право на посмъртно повишаване в степен, което е взето предвид при изчисляването на предвидените в Правилника плащания, извършени в полза на правоприемниците на заинтересованото лице. Все пак разумно е да се приеме, че посочената по-горе сума от 2 552 837,96 EUR би трябвало да доведе до различни увеличения на възнаграждението, свързани най-малкото с повишения в стъпка, които починалото длъжностно лице щеше да получи в зависимост от прослуженото време (за по-точното определяне на размера на имуществените вреди вж. точки 199 и 200 от настоящото решение).
- 114 С оглед представените от жалбоподателя доказателства, ако бъде ангажирана пълната отговорност на Комисията за всички претърпени имуществени вреди, не е изключено предвидените в Правилника плащания, направени на заинтересованите лица, всяко от които е малолетно и пълен сирак, да се окажат недостатъчни за пълното поправяне на претърпените от тях значителни имуществени вреди. Обратно на посоченото от Комисията в съдебното заседание, фактът, че ежемесечно изплащанията на правоприемниците на починалото длъжностно лице суми като плащания, предвидени в Правилника, надвишават размера на възнаграждението, което това длъжностно лице щеше да получи през юни 2009 г., не може да постави под въпрос този извод. Всъщност, както беше отбелязано, посоченото възнаграждение

е можело да бъде изплащано на сина на жалбоподателя до навършването на пенсионна възраст, тоест за период, по-дълъг от установения за предвидените в Правилника плащания в полза на неговите правоприменници.

115 Ето защо Комисията няма основание да твърди, че искът за обезщетение на жалбоподателя от самото начало бил обречен на неуспех, тъй като жалбоподателят не доказал, че твърдените вреди не са напълно поправени с вече признатите на правоприменниците на неговия син плащания, предвидени в Правилника.

б) По твърдението за нарушение, изведено от това, че Комисията не изпълнила задължението си да осигури безопасността на починалото длъжностно лице и на неговото семейство

По условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Комисията

116 От постоянната съдебна практика на Съюза следва, че спор между длъжностно лице и институцията, на която то е или е било подчинено, за поправяне на вреди, когато последните произтичат от служебното правоотношение, което съществува или е съществувало между заинтересуваното лице и институцията, попада в обхвата на член 236 ЕО и на членове 90 и 91 от Правилника и се намира извън приложното поле на членове 235 ЕО и 288 ЕО (Решение на Съда от 22 октомври 1975 г. по дело Meyer-Burckhardt/Комисия, 9/75, точка 7, Решение на Съда от 17 февруари 1977 г. по дело Reinartz/Комисия и Съвет, 48/76, точка 10, Определение на Съда от 10 юни 1987 г. по дело Pomar/Комисия, 317/85, точка 7, Решение на Съда от 7 октомври 1987 г. по дело Schina/Комисия, 401/85, точка 9, Определение на Първоинстанционния съд от 26 юни 2009 г. по дело Marcuccio/Комисия, T-114/08 P, точки 12, 13 и 24, Решение на Съда на публичната служба от 11 май 2010 г. по дело Nanopoulos/Комисия, F-30/08, точки 130—133, предмет на жалба, висяща пред Общия съд на Европейския съюз, дело T-308/10 P). Тази съдебна практика е приложима към спор между правоприменниците на починало длъжностно лице или техния законен представител и институцията, на която е било подчинено това длъжностно лице, тъй като такъв спор произтича от служебното правоотношение между последното и посочената институция.

117 Отговорността на институция по член 236 ЕО предполага наличието на съвкупност от условия, а именно съществуването на служебно нарушение или на допусната от институцията неправомерност и действително съществуване на сигурна и подлежаща на оценяване вреда, както и на причинно-следствена връзка между нарушението и твърдяната вреда (вж. в този смисъл Решение на Първоинстанционния съд от 13 декември 1990 г. по дело Moritz/Комисия, T-20/89, точка 19, Решение на Първоинстанционния съд от 9 февруари 1994 г. по дело Latham/Комисия, T-82/91, точка 72 и Решение на Първоинстанционния съд от 21 февруари 1995 г. по дело Moat/Комисия, T-506/93, точка 46). Тези условия трябва да са изпълнени кумулативно, тъй като липсата на едно от тях е достатъчна за отхвърлянето на иск за обезщетение (Решение по дело Lucaccioni/Комисия, посочено по-горе, точка 14).

118 Що се отнася до първото от тези условия, което Съдът на публичната служба ще разгледа на първо място, трябва да се отбележи, че макар да не става въпрос за правомерността на поведение при вземане на решение, а както в случая, за виновно поведение, което не е свързано с вземане на решения, сред обстоятелствата, относими по случая, с който е сезиран, съдът на Съюза трябва да вземе предвид свободата на преценка, с която е разполагала администрацията към момента на настъпване на спорните факти.

119 Когато институцията разполага с широка свобода на преценка, по-специално когато не е длъжна да действа по определен начин по силата на приложимата правна уредба, решаващият критерий, за да се приеме, че първото условие е изпълнено, е критерият за явното и сериозно нарушаване на пределите, които се налагат на тази свобода на преценка. В случай че администрацията не е

допуснала явна грешка, тя не може да бъде упреквана в допускането на каквато и да било неправомерност и тогава отговорността ѝ е изключена. Например започването на разследване, в края на което е доказана липсата на вина на длъжностното лице, по отношение на което е водено разследването, не може да ангажира отговорността на институцията, ако решението за започване на разследването се основава на съвкупност от достатъчно и относими данни и поради това не е явно погрешно (вж. в този смисъл Решение на Съда на публичната служба от 2 май 2007 г. по дело Giraudy/Комисия, F-23/05, точки 104, 105 и 167).

120 За сметка на това, когато свободата на преценка на администрацията е значително ограничена или дори не съществува, то и самото нарушение на правото на Съюза може да бъде достатъчно, за да се установи наличието на достатъчно съществено нарушение, което може да ангажира отговорността на институцията (Решение на Съда от 4 юли 2000 г. по дело Bergaderm и Goupil/Комисия, C-352/98 P, точка 44). Така, когато администрацията трябва да възприеме определено поведение, което ѝ е наложено от действащите текстове, от спазването на общи принципи или на основни права или също от правила, която самата тя си е наложила, самото неизпълнение на такова задължение може да ангажира отговорността на съответната институция.

121 Така съдът на Съюза приема за установено, че отговорност се носи от институция за неполагане на длъжматата от нея грижа в качеството ѝ на работодател във връзка с проверката, поддръжката и използването на служебния лек автомобил, с който се движи длъжностно лице при настъпване на произшествие (Решение по дело Leussink/Комисия, посочено по-горе, точки 15-17), от институция, която не е предупредила длъжностно лице за съществуването на установено от досието му заболяване, при положение че е била длъжна да предупреди заинтересованото лице за дейности, опасни за здравето му (Решение на Първоинстанционния съд от 18 декември 1997 г. по дело Gill/Комисия, посочено по-горе, точка 34), от институция, чиято медицинска служба не е информирала длъжностно лице за рисковите фактори, които биха могли да предизвикат появата на заболяване (Решение на Първоинстанционния съд от 25 септември 1991 г. по дело Nijman/Комисия, T-36/89, точка 37) или от институция, която не се е произнесла в разумен срок във връзка с искане за признаване на свързания с професията произход на заболяване (Решение на Първоинстанционния съд от 11 април 2006 г. по дело Angeletti/Комисия, T-394/03, точки 161 и 167).

122 Макар Комисията да твърди, като се позовава на Решение на Първоинстанционния съд от 8 юли 2008 г. по дело Franchet и Вук/Комисия (T-48/05, точки 95—97) и на Решение на Първоинстанционния съд от 10 декември 2008 г. по дело Nardone/Комисия (T-57/99, точка 162), че първото условие за ангажиране на извъндоговорната отговорност на администрацията предполага във всички случаи да бъде доказано достатъчно съществено нарушение на правна норма, чиято цел е да се предоставят права на частноправните субекти, съгласно постоянната съдебна практика такова условие е относимо за исквете за обезщетение, предявени от частноправни субекти на основание член 288 ЕО, но не е приложимо за исквете за обезщетение, които произтичат от служебното правоотношение между длъжностно лице и съответната институция. По-специално в посочените в предходната точка съдебни решения съдът на Съюза извежда съществуването на нарушение на администрацията единствено от констатацията, че е допусната неправомерност, без да посочва „достатъчно съществено“ нарушение, нито да проверява дали нормата, която не е спазена, може да се разглежда като норма, имаща за цел предоставянето на права на частноправните субекти. Състав по жалбите на Първоинстанционния съд потвърждава в Определение по дело Marcuccio/Комисия, посочено по-горе (точки 11, 12 и 13), постановено след Решение по дело Franchet и Вук/Комисия и Решение по дело Nardone/Комисия, посочени по-горе, че поради служебното правоотношение, в което се намира със Съюза, длъжностно лице не може да се третира като частноправен субект и условията за ангажиране на отговорността на основание член 236 ЕО се различават от тези по член 288 ЕО. Ако бъде приета тезата на Комисията, предявените от длъжностни лица искове за



отговорност срещу администрацията като цяло щяха да бъдат подчинени на режим на груба небрежност или съществено нарушение, при положение че изискването за груба небрежност има смисъл само в областите, в които администрацията разполага с широка свобода на преценка.

- 123 Следва да се посочи, че с Решение от 16 декември 2010 г. по дело Комисия/Petrilli (T-143/09 R, точка 46), постановено след второто съдебно заседание по настоящото дело, Общият съд на Европейския съюз ясно опровергава тезата на Комисията и променя становището си, изразено в Решение по дело Nardone/Комисия, посочено по-горе. Така той приема, че обратно на възприетото в това решение, споровете в областта на публичната служба на основание член 236 ЕО и членове 90 и 91 от Правилника, в това число споровете за поправяне на вреди, причинени на длъжностно лице или служител, се подчиняват на особени и специални правила в сравнение с правилата, произтичащи от общите принципи относно извъндоговорната отговорност на Съюза по член 235 ЕО и член 288, втора алинея ЕО (вж. в този смисъл Решение на Първоинстанционния съд от 12 юни 2002 г. по дело Mellone/Комисия, T-187/01, точка 74 и Решение на Първоинстанционния съд от 14 октомври 2004 г. по дело Polinsky/Съд, T-1/02, точка 47). Всъщност от Правилника се установява по-специално че за разлика от всеки друг частноправен субект, длъжностното лице или служителят на Съюза е свързан с институцията, на която е подчинен, чрез служебно правоотношение, съдържащо баланс от конкретни взаимни права и задължения, който се изразява чрез задължението за съдействие на институцията по отношение на заинтересованото лице (вж. в този смисъл Решение на Съда от 29 юни 1994 г. по дело Klinke/Съд, C-298/93 R, точка 38). Този баланс има за цел главно да запази отношението на доверие, което трябва да съществува между институциите и техните длъжностни лица, за да се гарантира на гражданите доброто изпълнение на възложените на институциите задачи от общ интерес (вж. в този смисъл и по аналогия Решение на Съда от 6 март 2001 г. по дело Connolly/Комисия, C-274/99 R, точки 44—47). От това следва, че когато действа в качеството си на работодател, Съюзът носи по-голяма отговорност, която се изразява в задължението за поправяне на причинените на неговия персонал вреди поради всяка допусната от него неправомерност в това му качество.
- 124 Във всеки случай, дори да се предположи, че поддържаното от Комисията тълкуване на първото условие за ангажиране на отговорността е правилно, би трябвало да се установи, че евентуално нарушената в настоящия спор норма, а именно задължението на Комисията да осигури безопасността на своя персонал, е норма, чиято цел е да предостави права на частноправните субекти по смисъла на установената в приложение на член 288 ЕО съдебна практика (вж. по аналогия, относно произтичащото от задължението за съдействие задължение за осигуряване на здравословна работна среда, Решение по дело Nardone/Комисия, посочено по-горе). Въпросът дали евентуалното нарушение на тази норма е достатъчно съществено ще бъде разгледан по-нататък.
- 125 От изложеното по-горе следва, че за да се установи дали Комисията е допуснала нарушение и дали това нарушение може да ангажира нейната отговорност, най-напред следва да се провери каква е свободата на преценка, с която в случая разполага Комисията, за да осигури защитата на починалото длъжностно лице и неговото семейство.

По обхвата на свободата на преценка, с която разполага Комисията, за да осигури безопасността на своите длъжностни лица, заемащи длъжност в делегация в трета страна

- 126 Що се отнася до безопасните условия на труд на нейния персонал, не може да се отрече, че като всеки работодател в публичния или частния сектор Комисията носи задължение за действие. Всъщност този персонал може да се позове на право на условия на труд, които опазват неговото здраве и сигурност и зачитат достойнството му, както впрочем се напомня в член 31, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Само по тази причина тезата, че Комисията разполагала в тази област с широка свобода на преценка — формулировка,

използвана в областите, в които администрацията може свободно да определя реда и условията, при които да действа, без да е длъжна да осигурява гарантирането на дадено право, — е изключена. Освен това както от приложимите в тази област общи текстове, така и от съдебната практика се установява, че задължението на Комисията в качеството ѝ на работодател да осигурява безопасността на своя персонал се налага с особена строгост и че макар да съществува, свободата на администрацията в тази област е намалена.

- 127 От една страна, що се отнася, на първо място, до относимите общи текстове в тази област, член 1д, параграф 2 от Правилника гласи, че на длъжностни лица на активна служба се осигуряват условия на труд, отговарящи на подходящи стандарти за здравословни и безопасни условия, които са най-малко равни на минималните изисквания, приложими съгласно мерките, приети в тези области по силата на Договорите (вж. във връзка с този член Решение на Съда на публичната служба от 30 април 2009 г. по дело *Aayhan* и др./Парламент, F-65/07, точка 116). От няколко европейски директиви, по-специално Директива 89/391, обаче следва, че работодателят е длъжен да осигури безопасни и здравословни условия на своя персонал във всички аспекти, свързани с работата. Съдържанието на задължението за осигуряване на безопасна работна среда на работниците е пояснено в членове 6—12 от Директива 89/391, както и в няколко други директиви, предвиждащи превантивните мерки, които трябва да се приемат в някои специфични производствени отрасли. Впрочем в изпълнение на задачата си на пазителка на договорите Комисията е обвързана със стеснително тълкуване на така установените задължения на работодателите (вж. Решение на Съда от 14 юни 2007 г. по дело *Комисия/Обединено кралство*, C-127/05). Освен това приемането от страна на Комисията на Решението от 26 април 2006 г. потвърждава факта, че тази институция се е съобразила с последиците, които се налагат на основание член 1д, параграф 2 от Правилника, като се е вдъхновила от приложимите по силата на Директива 89/391 норми в държавите членки.
- 128 Освен това, както основателно посочва жалбоподателят, задължението на Комисията за защита на нейния персонал е принцип, залегнал в основата на член 24 от Правилника, и има специфично значение за длъжностните лица на служба в трети страни, където по силата на член 5, параграф 1 от приложение X към Правилника те се настаняват в предоставеното им от институцията жилище. В това отношение член 5, параграф 2 от приложение X към Правилника предвижда, че ОН се произнася относно правото на обзавеждане и други подобни в съответствие с условията, приложими към всяко място на работа. Следователно тези жилища са предмет на специфична регулаторна рамка и по-специално в местата на работа, в които съществува особен риск за безопасността на длъжностните лица, не може да се приеме, че по отношение на тях администрацията е освободена от отговорност. Освен това задължението за защита се разпростира по отношение на членовете на семейството на длъжностното лице, които пребивават с него в съответната трета страна, както се установява от факта, че съпрузите също трябва да участват в някои информационни сесии по въпросите на безопасността в рамките на обучението преди заемане на длъжността.
- 129 От друга страна, когато приема, че институция носи отговорност поради неизпълнение на своето задължение да осигури безопасността на своя персонал, Съдът на Европейския съюз не счита, че администрацията разполага с широка свобода на преценка в тази област, нито че констатираното нарушение трябва да бъде особено сериозно. Така институция е осъдена да поправи последиците от злополука, настъпила в детски лагер, организиран за децата на нейните длъжностни лица, поради това че не е предвидила подходящи договорни гаранции и не е уведомила за това заинтересованите лица (Решение на Съда от 7 октомври 1982 г. по дело *Berti/Комисия*, 131/81, точки 23 и 24), или да заплати обезщетение на длъжностно лице, претърпяло злополука по време на командировка в лошо поддържан служебен лек автомобил, управляван от друго длъжностно лице на институцията (Решение по дело *Leussink/Комисия*, посочено по-горе, точки 15—17). Съдът дори счита, че такова задължение за безопасност

възниква и по отношение на строителен работник, пострадал при падане от сграда на институцията, за която е извършвал работа, който не е длъжностно лице или служител на тази институция (Решение на Съда от 27 март 1990 г. по дело Grifoni/ЕОАЕ, С-308/87, точки 13 и 14).

- 130 Все пак, колкото и да е широко по обхват, задължението за осигуряване на безопасността на персонала не може да се изразява в абсолютно задължение на съответната институция за постигане на резултат. По-специално не могат да се пренебрегнат затрудненията на администрацията от бюджетно, административно или техническо естество, които понякога затрудняват и дори правят невъзможно въвеждането в кратък срок на при това спешни и наложителни мерки, въпреки положената от компетентните органи грижа. От друга страна, изпълнението на това задължение за безопасност става трудно, когато, за разлика от работник, заемащ постоянна длъжност в определено място, съответното длъжностно лице трябва да изпълнява служебните си задължения в трета страна, като сина на жалбоподателя, и да осъществява подобна на дипломатическата служба, като се излага на различни рискове, които не могат лесно да се определят и овладеят.
- 131 В това отношение Съдът на публичната служба посочва, че макар и жилището на такова длъжностно лице да му е предоставено поради неговите служебни задължения и по отношение на същото в някои делегации в трети страни да са взети конкретни мерки за защита, това жилище не може напълно да се приравни на индивидуално работно място или на работно място по смисъла на Директива 89/391. Впрочем жилищата на длъжностните лица от делегациите в трети страни не отговарят на определението „работни места“, нито на това за „сгради на Комисията“, по начина, по който те са посочени стеснително в Решението от 26 април 2006 г. Освен това в член 5, параграф 4 от Директива 89/391 се предвижда, че държавите членки имат възможност да предвиждат изключване или ограничаване на отговорността на работодателя в случаите на необичайни или непредвидими обстоятелства извън контрола на работодателя или при извънредни събития, последствията от които не могат да бъдат преодолени въпреки полагането на всички възможни грижи. Следователно такова ограничаване на отговорността на работодателите в държавите членки, предвидено в Директива 89/391, е допустимо за институциите на Съюза в качеството им на работодатели по член 1д, параграф 2 от Правилника.
- 132 В светлината на изложените по-горе съображения и като се отчитат надлежно специфичните условия на живот и работа на длъжностно лице на служба в делегация в трета страна, с оглед на съдържащите се в Директива 89/391 основни правила Съдът на публичната служба счита, че задължението за осигуряване на безопасност, което Комисията носи в такава обстановка, предполага, първо, институцията да оцени рисковете, на които е изложен нейният персонал, и да предприеме превантивни действия на всички нива от службата, по-нататък, да информира съответния персонал за опасностите, които са били установени, и да се увери, че същият действително е получил подходящи указания относно рисковете за неговата безопасност, и накрая, да вземе подходящи мерки за безопасност и да въведе организацията и средствата, които е счела за необходими.
- 133 В случая жалбоподателят съсредоточава критиката си по отношение на третата част относно мерките за защита, които Комисията пропуснала да приложи. Той не се позовава на неизпълнение от страна на Комисията на задълженията ѝ за превантивно оценяване на риска и за информиране на неговия син.
- 134 Преди да разгледа естеството на мерките, които Комисията е трябвало да въведе, Съдът на публичната служба обаче счита за необходимо да отбележи, че институцията изобщо не е пренебрегнала задължението си за извършване на превантивна оценка на рисковете, на които били изложени длъжностните лица на служба в делегацията в Рабат.

135 Всъщност, от една страна, Комисията извършила превантивна оценка на рисковете, на които бил изложен нейният персонал на служба в Рабат към момента на настъпване на спорните факти. От инструкциите за безопасност, които са дадени на длъжностните лица преди началото на изпълнението на служебните им задължения в делегацията в рамките на програмата преди заемане на длъжността, се установява, че отчетените от Комисията рискове за Мароко представляват рискове, на които са изложени лица с относително висок стандарт на живот по време на престоя им, а именно рискове от нападение на определени места или в определени часове, от кражба или кражба с взлом. От друга страна, през януари 2006 г., няколко месеца преди двойното убийство, равнището на риск във връзка с делегацията в Рабат и жилищата на персонала е повишено на „група III“, което е най-високото равнище на риск за делегациите в трети страни и предполага по-специално постоянна охрана на жилищата на чуждестранния персонал от специализирана фирма. Въпреки че преди 2006 г. Мароко не е било класирано като страна с особено висок риск от атентати срещу членовете на дипломатическия корпус, което се дължи на факта, че няма по-ранни данни за извършени нападения срещу тях (с изключение на покушението срещу краля в Skhirat през 1971 г., при което има пострадали дипломати), Комисията счита, че терористична заплаха, насочена по-конкретно срещу Европейския съюз, може да съществува в няколко страни, сред които Мароко, и обосновава промяната на равнището на риска за делегацията в Рабат от група II в група III. Освен това в докладна записка до ръководителите на делегации от 6 февруари 2006 г. директорът на дирекция „Външна служба“ в ГД „Външни отношения“ напомня в тази обстановка няколко препоръки, по-специално обръщане на внимание на извършващия охранителни услуги персонал за „по-голяма бдителност и наблюдение на офисите, резиденциите и жилищата“ и значението на „стриктното спазване на инструкциите и договорните процедури“.

136 Следователно Комисията изобщо не е подценила рисковете, на които са изложени длъжностните лица на служба в делегацията в Рабат.

По наличието на нарушение при въвеждането на подходящи мерки за защита

137 Що се отнася до взетите в случая мерки за защита, въз основа на информацията, получена при събиране на доказателства, Съдът на публичната служба стига до извода, че Комисията не е изпълнила своите задължения.

138 При първоначален анализ само с оглед на информацията, с която е разполагал Съдът на публичната служба преди първото съдебно заседание, би могло да се приеме, че мерките за защита на жилището, заемано от починалото длъжностно лице и неговото семейство, са били подходящи. Всъщност това жилище се намира в спокоен жилищен квартал, обитаван от висши служители на мароканската държава, както и чуждестранни граждани и дипломати. То не е изолирано, а се намира в застроен с отделни сгради парцел, заобиколен с масивна ограда с височина два метра. Входът на този парцел по принцип се наблюдава от пазач, намиращ се в караулна будка, разположена срещу заеманата от починалото длъжностно лице и неговото семейство къща, на около десет метра от главния ѝ вход. Следователно къщата се е ползвала от една от мерките за защита, считани от автора на писмения отговор от 6 август 2007 г. за „допълнителни“. Освен това къщата изглежда била снабдена с механизми, които могат да предотвратят обикновено предвидимите рискове от проникване: всички входни врати са снабдени с брави тип „Yale“, които са сменени от службите на делегацията преди пристигането на починалото длъжностно лице в жилището, и всички изходи (с изключение на главната входна врата и вратата на намиращата се на първия етаж тераса) са защитени с железни решетки.

139 По време на съдебното заседание от 15 декември 2009 г. обаче Съдът на публичната служба за първи път се запознава с някои данни относно мерките за безопасност, приложими по отношение на персонала на делегациите в трети страни, и по-специално с това, че през 2006 г. Мароко се разглежда като страна с повишен риск за длъжностните лица на делегацията.

- 140 За да определи характера и обхвата на тези мерки и по този начин, за да може да отговори на доводите на жалбоподателя, който твърди, че във временното жилище, където са извършени убийствата, Комисията не е въвела мерките за безопасност, които самата тя е приела за необходими за жилищата, предоставени на нейния персонал на служба в Рабат, Съдът на публичната служба приема три определения, с които разпорежда Комисията да представи документите, относими за целите на този анализ.
- 141 Трябва да се отбележи, че преди да разпорежи тези мерки по събиране на доказателства, Съдът на публичната служба е считал за достатъчно точни и правдоподобни твърденията на жалбоподателя, че в предоставените на персонала от делегациите жилища трябвало да се спазват мерки за безопасност, по-специално във връзка с писмения отговор от 6 август 2007 г. Освен това документите, които Съдът на публичната служба иска да му бъдат предоставени, е можело да не представляват доказателства, а елементи от правната уредба по спора. Съдът на публичната служба обаче не може да се произнесе относно това дали Комисията е спазила своите задължения за осигуряване на безопасност, без да се е запознал с характера и обхвата им, които попадат в приложимата по отношение на спора правна уредба.
- 142 Съдът на публичната служба счита, че сред представените от Комисията документи специално трябва да бъдат взети предвид извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, и за да се запази поверителният характер на този документ, класифициран „Restreint UE“, той изготвя резюме на тези извлечения.
- 143 Комисията обаче се противопоставя на това самите извлечения да бъдат приложени към преписката по делото и жалбоподателят да има достъп до тях. Жалбоподателят от своя страна твърди, че счита това възпрепятстване от страна на Комисията за необосновано и че то засяга неговото право на ефективна съдебна защита. Той отбелязва, че изготвеното от Съда на публичната служба резюме се отнася само до предмета на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, а не до самото съдържание на тези извлечения, и поради това не е достатъчно, за да гарантира равните процесуални възможности. Поради това той иска да му бъде предоставен достъп до извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност или в противен случай Съдът на публичната служба да може да вземе предвид тези извлечения при анализа на делото, като дерогира прилагането на член 44, параграф 1 от Процедурния правилник.
- 144 Поради това Съдът на публичната служба следва да се произнесе по искането за достъп на жалбоподателя до този документ и в случай че това искане бъде отхвърлено, да прецени при какви условия този документ може да бъде използван от Съда на публичната служба.
- По искането на жалбоподателя за достъп до извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност
- 145 Най-напред следва да се посочи, че Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност е класифициран като „Restreint UE“ и че по принцип достъп до класифициран документ имат само специално оправомощените лица, както изрично се предвижда в Решение 2001/844. Поради това жалбоподателят може да получи достъп до този документ само ако бъде оправомощен за тази цел, което не е лесно постижимо, тъй като жалбоподателят не се намира в каквито и да било професионални отношения с институциите. Той би могъл също да получи достъп до документа, ако посоченият документ формално бъде декласифициран. В отговор на този въпрос, поставен от Съда на публичната служба, Комисията обаче незабавно изключва възможността за приемане на решение за декласифициране.
- 146 Ако Съдът на публичната служба реши да предостави на жалбоподателя извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, без да бъде проведена процедура за оправомощаване или декласифициране, той би нарушил правилата за

обработването на такъв документ. Такова решение би навредило също на доверието и лоялността, които трябва да са водещи в отношенията между съда и администрацията на Съюза, тъй като институцията е предоставила тези извлечения на Съда на публичната служба само с цел той да провери техния поверителен характер. Единствено императивни съображения, изведени по-специално от защитата на основните права, биха могли по изключение да обосноват прилагането от Съда на публичната служба на класифициран документ към преписката по делото и предоставянето му на всички страни без съгласието на администрацията. В случая обаче не са налице такива обстоятелства.

147 По-нататък, обратно на твърдяното от жалбоподателя, това, че Комисията се позовава на поверителния характер на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, не представлява злоупотреба, нито е несъразмерно. Всъщност защитата на тази поверителност се налага, за да се гарантира безопасността на персонала от делегациите в трети страни, и по аргумент за по-силното основание — на тези длъжностни лица, които са на длъжност в делегации с равнище на риска от група III, където рискът от терористични актове се счита за особено висок, какъвто е случаят с Мароко от 2006 г. насам.

148 Макар да е вярно, че в сравнение с отказа за достъп запознаването с извлеченията от документа само от страна на адвоката на жалбоподателя в помещенията на Съда на публичната служба би могло да бъде по-малко ограничителна мярка, обоснована със свързаните с упражняването на адвокатската професия гаранции, по-специално дисциплинарни такива, при подобна мярка съществува и риск от разпространяване на данни, при което може да се застраши безопасността на длъжностните лица от делегациите, при все че почтеността на адвоката изобщо не се поставя под въпрос.

149 И накрая, но не на последно по важност място, Съдът на публичната служба счита, че в случая правото на жалбоподателя на ефективна съдебна защита и на спазване на равните процесуални възможности не налагат той или неговият адвокат да се запознава със самото съдържание на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност. Всъщност за Съда на публичната служба е възможно да използва извлеченията от този документ при условия, зачитащи едновременно правата на жалбоподателя и поверителния характер на това доказателство.

– По използването от Съда на публичната служба на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност

150 Както се установява от частта на настоящото решение, която се отнася до производството, Съдът на публичната служба приема, че предоставените му извлечения от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност са относими за решаването на спора. Всъщност в тези извлечения се уточнява какви мерки за безопасност са планирани от Комисията за жилищата на персонала от делегациите с равнище на риска от група III, сред които от януари 2006 г. се намира и Мароко. За да съвмести запазването на поверителния характер на този документ, принципа на състезателност на производството и правото на жалбоподателя на ефективна съдебна защита, в съответствие с предложението на Комисията Съдът на публичната служба изготвя резюме на разглежданите извлечения (вж. по аналогия Определение по дело AM & S Europe/Комисия, посочено по-горе).

151 Жалбоподателят основателно твърди, че това резюме отразява само предмета на относимите извлечения от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност и доколкото не представя никакво указание за самото съдържание на точно посочените в тези извлечения мерки за безопасност, не му дава възможност да се позове на правото си на ефективна съдебна защита. Само по себе си това резюме не може да гарантира спазването на баланса между посочените в предходната точка противоречиви интереси, нито равните процесуални възможности на страните (вж. по аналогия за дело, в което представянето на Общия съд и на

жалбоподателя на поверителен документ под формата на резюме е прието за недостатъчно с оглед на гарантирането на правото на защита, Решение на Общия съд на Европейския съюз от 30 септември 2010 г. по дело Kadi/Комисия, T-85/09, точка 174, във връзка с което са образувани висящи пред Съда производства по обжалване, дело C-584/10 P, дело C-593/10 P и дело C-595/10 P).

- 152 В такъв контекст Съдът на публичната служба следва да намери точния баланс между наличните интереси, като провери по-специално дали в случая е възможно дерогиране на член 44, параграф 1 от Процедурния правилник, по силата на който Съдът на публичната служба взема предвид само онези документи и доказателства, с които представителите на страните са могли да се запознаят и по които са имали възможност да изразят своите становища.
- 153 Както приема Европейският съд по правата на човека, правото на напълно състезателен процес може да бъде ограничено до абсолютно необходимото за защитата на важен обществен интерес като националната сигурност, необходимостта да се запазят в тайна определени методи на полицията за разкриване на престъпления или за защитата на основни права на трети лица. За да се гарантира обаче справедлив процес на обвиняемия, всички затруднения, причинени от ограничаването на правата на заинтересованото лице, трябва да бъдат компенсирани в достатъчна степен от производството пред правораздавателните органи (вж. в този смисъл ЕСПЧ, Решение по дело А. и др. с/у Обединено кралство, посочено по-горе, по-специално точки 205-208 и цитираната съдебна практика).
- 154 Наистина тази съдебна практика на Европейският съд по правата на човека е приложима в областта на наказателното право, както правилно отбелязва Комисията, и не може да се приложи към настоящото дело, което не засяга тази област и освен това не повдига проблема за правото на защита на жалбоподателя, а за правото на последния на ефективни правни средства за защита. Тя обаче дава указания, от които съдът на Съюза може да се ръководи при провеждането на воденото пред него производство (вж. в този смисъл Решение по дело Vares, посочено по-горе, точки 46—48).
- 155 Освен това Съдът приема, че правото на ефективна съдебна защита означава, че за да реши отнесения пред него спор, съдът трябва да може да разполага с необходимите данни, в това число поверителна информация, за да бъде в състояние да се произнесе, след като се е запознал с всички конкретни обстоятелства (вж. в този смисъл Решение по дело Vares, посочено по-горе, точки 53 и 55).
- 156 От изложеното по-горе следва, че защитата на поверителния характер на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност предполага в настоящия спор жалбоподателят да има достъп до този документ само под формата на кратко резюме, и по-нататък, че процесът не е изцяло състезателен. При такова положение обаче правото на жалбоподателя на ефективна съдебна защита може да се гарантира само ако в отклонение от член 44, параграф 1 от Процедурния правилник самият Съд на публичната служба се основе върху относимите извлечения от този документ, за да бъде в състояние да се произнесе, след като се е запознал с всички конкретни обстоятелства, въпреки че Комисията е предоставила тези извлечения на Съда на публичната служба само с цел той да провери поверителния характер на документа.
- 157 Впрочем трябва да се отбележи, че Комисията, която в становището си от 26 ноември 2010 г. във връзка с подготвителния доклад за второто съдебно заседание не се съгласява Съдът на публичната служба да действа по този начин, по време на това второ съдебно заседание вече не възразява той да вземе предвид относимите извлечения от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, в случай че прецени, че в този документ се урежда положението на временните жилища на персонала от делегациите.

– По приложимостта на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност към временното жилище, предоставено на сина на жалбоподателя и неговото семейство

- 158 Обратно на онова, което твърди Комисията, Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност не се отнася само за положението на жилищата, които институцията квалифицира като „окончателни“.
- 159 Най-напред, в никое от извлеченията от този документ, до които Съдът на публичната служба е получил достъп, не е използвана тази квалификация. В тези извлечения се посочват само „жилищата“ на персонала от делегациите („staff houses“). От другите относими за анализа на делото текстове или документи също не се установява съществуването на разграничаване в областта на безопасността между окончателните и временните жилища. Така в член 18 от приложение X към Правилника се предвижда само че при пристигането си в трета страна длъжностното лице, на което се налага да се настани в хотел или във временно жилище, има право да му бъдат възстановени разноските за наем на такова жилище, при наличието на предварително разрешение на компетентния орган. Ръководството на ГД „Външни отношения“ също не съдържа разпоредба относно мерките за безопасност, приложими във временните жилища, а само уточнява от какво е обусловено поемането на разноските за наем на такива жилища и изплащането на дневната надбавка на съответното длъжностно лице. В точка 15.3.3 от това ръководство, озаглавена „Прагове“, се уточнява само че при избора на временни жилища се вземат предвид бюджетните аспекти и аспектите, свързани с безопасността, както и че периодите на ползване на временно жилище трябва да бъдат сведени до минимум. Така се приема за удачно в края на назначението продължителността на заемане на временно жилище да не надхвърля една седмица. Като се има предвид, че тази точка е включена в глава на ръководството, посветена на бюджетните и административните аспекти на настаняването във временно жилище, не може да се направи какъвто и да било извод за указване на характера на приложимите към подобно жилище мерки за безопасност.
- 160 По-нататък, на страница 142 от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, която е част от извлеченията от предадения на Съда на публичната служба документ, фигурира следното изречение, включено в резюмето на документа, с което се е запознал адвокатът на жалбоподателя: „указаните в посочения документ препоръки представляват минимални изисквания за безопасност, които трябва да бъдат изпълнени при всякакви обстоятелства; не би трябвало да се планира никакво изключение или алтернативно решение без предварителното съгласие на ГД „Персонал и администрация“, дирекция „Сигурност“. Ако уточнението, че тези минимални изисквания за безопасност трябва да бъдат изпълнени „при всякакви обстоятелства“, се отнасяше само до „окончателните“ жилища, то не би имало смисъл. Авторите на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност са запознати с инцидентното използване на временни жилища в делегациите и вероятно щяха да посочат особеното положение на тези жилища, ако са имали намерение да ги изключат от приложното поле на посочения документ.
- 161 Накрая, макар да е вярно, както твърди Комисията по време на второто съдебно заседание, че поради самия си характер временните жилища не могат да разполагат във всички случаи със същите механизми за защита като постоянните или „окончателните“ жилища, това обстоятелство не е основание Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност да не се прилага спрямо тях. Всъщност, като предвижда възможността за дерогиране на тези мерки с предварителното съгласие на компетентната служба, този документ дава възможност да се адаптират мерките за безопасност с оглед на характеристиките на съответните жилища и така да бъде взет предвид техният временен характер.



162 При тези условия трябва да се приеме, че Документът от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност действително е относим за преценката на това дали по отношение на заеманото от сина на жалбоподателя и неговото семейство временно жилище са въведени подходящи мерки за безопасност, при положение че посочените в този документ мерки за жилищата на персонала от делегациите с равнище на риск от група III са били приложими „при всякакви обстоятелства“.

163 При условията на евентуалност, ако все пак се приеме, че този документ не е приложим по отношение на разглежданото жилище, наличието на такива предписания за окончателните жилища би трябвало да се вземе предвид при преценката дали за дадено временно жилище Комисията е положила дължимата грижа. Този евентуален анализ ще бъде изложен по-нататък.

– По правното значение на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност

164 Както основателно твърди жалбоподателят по време на второто съдебно заседание, този документ представлява вътрешно указание, с което Комисията е ограничила свободата на преценка, с която разполага при въвеждането на мерките за защита на своя персонал, и което може да ѝ бъде противопоставено, докато тя не го промени.

165 От една страна, поради целта, съдържанието, степента на точност, условията за прилагане и проверките, на които могат да подлежат, посочените в този документ мерки изглеждат задължителни, а не са просто препоръки, лишени от задължително правно значение, тъй като в противен случай биха лишили от ефективност задължението на Комисията за осигуряване на безопасност. Ето защо до първото съдебно заседание тя неточно твърди, че предвидените за жилищата на персонала на делегацията в Мароко мерки за безопасност не се съдържат в никакъв вид текст, както и че на вниманието на ръководителя на делегацията в ръководството на ГД „Външни отношения“ е вписана само обща препоръка за защита на резиденциите и ведомствените жилища.

166 От друга страна, от преписката ясно се установява, че през 2006 г. службите на делегацията в Мароко са считали, че са длъжни бързо да въведат тези мерки, доколкото през януари 2006 г. делегацията е преминала от група II в група III на равнище на риска, което е най-високото в скалата на рисковете. Впрочем през ноември 2005 г. по отношение на службите на делегацията в Рабат е извършена проверка от компетентните служби на ГД „Външни отношения“ относно „съответствието на Делегацията със „Стандартите и критериите“, които стандарти и критерии се съдържат именно в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност. От докладна записка от 6 юни 2006 г. на ръководителя на делегацията и от приложения към нея доклад от мисията, изготвен от отговарящия за безопасността регионален служител в резултат от проверката, извършена от него в периода 10-13 май 2006 г. в Рабат, се установява, че „задължението всяко длъжностно лице и договорно нает служител да се ползва [...] от охранителни услуги 24 часа, седем дни в седмицата“ трябвало да бъде изцяло изпълнено, че били необходими ремонтни работи за привеждане на жилищата в съответствие с изискванията за безопасност, както и че се обръща особено внимание на настойчиво препоръчаното монтиране на решетки на прозорците на едно от жилищата и на задължението за оборудване на „жилищата“ с алармена система и антипаник бутон.

167 Дори да се предположи, че такива мерки за безопасност имат значение, подобно на това на мерките от вътрешните указания, които съгласно съдебната практика са квалифицирани като правила за поведение с „указателен характер“, които администрацията си налага сама, Комисията изобщо не защитава тезата, че съображения от обществен интерес или причини, свързани с интереса на службата, са обосנוвали неприлагането на тези мерки в случая. Комисията единствено твърди погрешно, че мерките, прогласени в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, не са приложими по отношение на временните жилища.

168 От изложеното по-горе следва, че за да се прецени дали Комисията е допуснала нарушение при спазването на задълженията си за осигуряване на безопасност, Съдът на публичната служба трябва да вземе предвид мерките, които самата Комисия разглежда като подходящи предвид съществуващото през 2006 г. равнище на риска в Мароко, както това се установява от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност.

– По съществуването на допуснатото от Комисията нарушение

169 От материалите по делото, и по-специално от резюмето на извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, се установява, че Комисията е определила минимални изисквания за безопасност за жилищата на нейния персонал на длъжност в делегацията в Рабат, които се изразяват във въвеждането на защитни мерки, съответстващи на прецененото за Мароко равнище на риск, и приложими при всякакви обстоятелства, по-специално монтирането на алармена система срещу проникване, на антипаник бутони, на защитни решетки с определени характеристики и на постоянна охрана от специализирана фирма.

170 Както беше отбелязано, тези мерки са били приложими по отношение на всички жилища, предоставени на персонала на делегацията, освен ако компетентната служба не е дала предварително съгласие за дерогирането им. Посочените мерки са имали за цел да предотвратят риск от терористични актове, който до такава степен се счита за сериозен, че е обосновал класирането на делегацията в група III на равнището на риск. Освен това ръководителят на делегацията иска от ГД „Външни отношения“ да бъде извършена проверка. Тя се провежда в периода от 10 до 13 май 2006 г. и дава възможност да се очертаят някои пропуски в защитата на предоставените на персонала на делегацията жилища.

171 Въпреки че администрацията на Комисията е била напълно наясно с особено повишените рискове, на които е изложен нейният персонал, в заеманото от сина на жалбоподателя и неговото семейство жилище не е въведена никоя от мерките, предвидени за защитата на жилищата в делегациите с равнище на риска от група III.

172 Посоченото жилище не е снабдено нито с алармена система срещу проникване, нито с антипаник бутони. Решетките, през които е успял да се промъкне убиецът, не са съответствали на съдържашите се в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност препоръки, станали достояние на Съдът на публичната служба чрез едно от извлеченията от представения от Комисията документ, които, ако бяха спазени, щяха да направят невъзможно проникването дори от нападател с по-дребно телосложение. Следователно, както посочва жалбоподателят, тези решетки действително са били негодни да изпълнят функцията си. Накрая, охраната на къщата не е осигурена от специализирана фирма, натоварена конкретно със защитата на този имот 24 часа, седем дни в седмицата. Както уточнява Комисията по време на второто заседание по делото, пазачът, чиято караулна кабинка е разположена в близост до входа на къщата, отговаря за охраната на група от къщи, които се намират в същия парцел, и от него не се очаква да наблюдава специално заеманата от сина на жалбоподателя къща. Впрочем в наемния договор за къщата не се съдържа никакво уточнение във връзка с условията за нейната охрана. Следва да се посочи също, че в нощта на убийството, дори и да е имало пазач към момента на проникването на убиеца в къщата, то в по-късните часове изглежда не е имало никаква охрана: тогава убиецът е могъл да натовари в паркирания пред входа автомобил на пострадалите откраднатите от къщата предмети (оборудване за голф, картини и дребни украшения, телевизор и др.) и необезпокояван да отпътува с този автомобил. Впрочем Съдът на публичната служба отбелязва, че в жилището не са въведени и някои от мерките, предвидени за жилищата на персонала от делегациите с равнище на риск от група II (алармена система срещу проникване и антипаник бутони).

- 173 Действително, за да приеме за установено, че Комисията не е изпълнила задълженията си в областта на безопасността, Съдът на публичната служба не може да вземе предвид само обстоятелството, че прогласените в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност мерки за защита не са били спазени. От само себе си се разбира, че при особени обстоятелства, по-специално при спешност, заемането на временно жилище, което не разполага със същите механизми за безопасност като тези на окончателно жилище, може временно да се приеме за възможно.
- 174 Дори в такава ситуация обаче администрацията не може да се освободи от задължението за въвеждане на минимални мерки, които позволяват да се противодейства на основните рискове за безопасността на живеещите във временното жилище и да се ограничи вероятността от тяхното настъпване, при приемливи бюджетни и административни условия. Това важи в още по-голяма степен за случаите, при които Комисията е била уведомена за особени обстоятелства.
- 175 В случая обаче повишеното равнище на риск, прието за Мароко поради терористични заплахи, които могат да бъдат насочени срещу длъжностно лице на Съюза, извършената през май 2006 г. проверка, при която се отбелязват пропуски в защитата на предоставените на персонала на делегацията жилища, както и наличието на четири малки деца в семейството на съответното длъжностно лице представляват обстоятелства, които са достатъчни, за да обосноват вземането на особени предпазни мерки преди настаняването на длъжностното лице, дори и временно, в разглежданото жилище. Трябва да се посочи също, че Комисията изобщо не твърди, че съществуващите мерки за защита в предоставеното на починалото длъжностно лице жилище са били предмет на дерогиране от страна на компетентната служба в приложение на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност. Комисията също не твърди, че е имало затруднения от бюджетно или административно естество за извършването на допълнителни строителни работи за обезопасяване на разглежданата къща, като смяната на решетките на прозореца, през който убиецът е проникнал в жилището, или монтирането на алармена система или на антипаник бутони, или временно продължаване срока на договора за охранителни услуги, осигурени от специализирана фирма. Впрочем от 6 април 2006 г., датата, на която синът на жалбоподателя приема назначението в Мароко, Комисията е знаела, че ще трябва да се погрижи за настаняването на последния и на неговото семейство в Рабат. Накрая, обстоятелството, че синът на жалбоподателя и неговото семейство желаели да напуснат хотела, в който били временно настанени при условия, неудобни за семейство с четири деца, не може да освободи администрацията от нейната отговорност да организира монтирането на защитни механизми, съответстващи на приетото за делегацията равнище на риск, като въведе, ако не всички мерки, предвидени в Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, то поне една или няколко от тях, които могат да бъдат приведени в действие без особени трудности за институцията, например монтирането на нови решетки и инсталирането на антипаник бутони.
- 176 От изложеното по-горе следва, че жалбоподателят има основание да твърди, че Комисията е допуснала нарушение, което може да ангажира нейната отговорност.
- 177 В случай че такава констатация се окаже необходима, Съдът на публичната служба счита, че това неизпълнение от страна на Комисията на задължението ѝ да осигури защитата на изпратените в трета страна длъжностно лице и неговото семейство представлява, по съображенията, изложени в точки 171-175 от настоящото решение, достатъчно съществено нарушение на норма, чиято цел е да предостави права на сина на жалбоподателя и на неговото семейство, което може да ангажира отговорността на Комисията.

По причинно-следствената връзка и съществуването на основание за освобождаване от отговорност (вина на пострадалите и действие на трето лице)

- 178 По време на второто съдебно заседание жалбоподателят и Комисията представят две тези за сигурния и пряк характер на причинно-следствената връзка, която се изисква между допуснатото от институцията нарушение и твърдените вреди. Според жалбоподателя, когато нарушението се състои в неизпълнение от страна на институцията на нейното задължение за действие, това бездействие е пряка и сигурна причина за вредите, ако се докаже, че вредата „вероятно [е нямало] да настъпи“, ако институцията е приела изискваните мерки. Според жалбоподателя този анализ следвал от Решение на Първоинстанционния съд от 13 декември 2006 г. по дело *Abad Pérez и др./Съвет и Комисия*, T-304/01). Първоинстанционният съд приел в същия смисъл, че неправомерност е сигурната и пряка причина за вредата, ако се докаже, че спазването на законосъобразността по начин, който е „в най-голяма степен вероятен“, е щяло да позволи на жалбоподателя да получи удовлетворение (Решение от 5 октомври 2004 г. по дело *Sanders и др./Комисия*, посочено по-горе, точка 150). Обратно, според Комисията, за да се докаже, че причинно-следствената връзка между нарушението и вредата има пряк и сигурен характер, трябва да е сигурно, че без виновното бездействие не би настъпила вреда (Решение на Първоинстанционния съд от 13 декември 2006 г. по дело *É. R. и др./Съвет и Комисия*, T-138/03, точка 127).
- 179 Съдебната практика относно причинно-следствената връзка е една от най-сложните и нюансираните, както това се потвърждава от доводите на страните. Независимо от нюансите в използваните от съда на Съюза формулировки обаче, съгласно постоянната съдебна практика само нарушение, което е довело до настъпване на вредата при наличието на причинно-следствена връзка, ангажира отговорността на институцията. Съюзът може да носи отговорност единствено за вредите, които произтичат в достатъчно пряка степен от неправомерното поведение на съответната институция (Решение на Първоинстанционния съд от 24 октомври 2000 г. по дело *Fresh Marine/Комисия*, T-178/98, точка 118 и цитираната съдебна практика; Решение на Общия съд на Европейския съюз от 19 март 2010 г. по дело *Gollnisch/Парламент*, T-42/06, точка 110 и цитираната съдебна практика).
- 180 Ищецът трябва да докаже, че ако нарушението не е било допуснато, вредата е нямало да настъпи и че нарушението е определящата причина за претърпяната от него вреда (вж. в този смисъл Решение на Първоинстанционния съд от 30 септември 1998 г. по дело *Coldiretti и др./Съвет и Комисия*, T-149/96, точки 116 и 122). Причинно-следствената връзка е доказана, когато вредата е неизбежната и непосредствена последица от допуснатото нарушение (Решение на Първоинстанционния съд от 9 юли 1999 г. по дело *New Europe Consulting и Brown/Комисия*, T-231/97, точки 57-60).
- 181 От друга страна, съдът на Съюза приема, че вредата може да произтича пряко и сигурно не само от една причина, а да е предизвикана от няколко причини, които допринасят по определящ начин за нейното настъпване (Решение на Съда от 12 юни 1986 г. по дело *Sommerlatte/Комисия*, 229/84, точки 24-27, Решение на Съда по дело *Grifoni/ЕОАЕ*, посочено по-горе, точки 17 и 18 и Решение по дело *Fresh Marine/Комисия*, посочено по-горе, точки 135 и 136).
- 182 В случая жалбоподателят твърди, че ако са били въведени необходимите мерки за безопасност, на първо място, убийствата е нямало да бъдат извършени, на второ място, е можело да бъде обявена тревога, която би позволила на сина му, който не е починал веднага от нанесените му прободни рани, да има възможност за оцеляване. Във връзка с тези два аспекта следва да се постави на разглеждане въпросът дали е доказана причинно-следствената връзка между нарушението и сочените вреди.

- 183 На първо място, що се отнася до наличието на причинно-следствена връзка между нарушението и двойното убийство, според Съда на публичната служба жалбоподателят е доказал надлежно, че ако Комисията е спазила задължението си да осигури защитата на своето длъжностно лице, двойното убийство е нямало да бъде извършено. Всъщност, ако бяха въведени постоянни охранителни услуги, чийто единствен обект да е предоставената на сина на жалбоподателя къща, и ако бяха монтирани решетки, отговарящи на характеристиките, посочени от компетентните служби на Комисията, ако не разубеден, то убиецът би бил поне физически възпрепятстван да проникне в къщата. Така Комисията пряко е допринесла за осъществяването на вредата, като е създала условията за нейното настъпване. Поради това прекият и сигурен характер на причинно-следствената връзка е доказан.
- 184 Наистина отчетеният от Комисията риск за безопасността на персонала, обосноваващ класирането на делегацията в Рабат в група III на равнище на риска, е бил свързан с терористична заплаха, а не с обща престъпност като тази, от която са пострадали сина и снахата на жалбоподателя. Това обстоятелство обаче не е от значение при преценката на прекия и сигурен характер на изложената в предходната точка причинно-следствена връзка. Всъщност разумно е да се приеме, че мерки, чиято цел е да предотвратят извършването на терористичен атентат или убийството на длъжностно лице по политически причини или поради действия на терористични групи, по аргумент за по-силното основание би трябвало да осигурят ефикасна защита срещу проникването на човек в жилището на длъжностно лице. Комисията не може валидно да претендира, че трябва да бъде освободена от всякаква отговорност, с довода че мотивът на престъпника не съвпада с този, с който първоначално се свързва рискът.
- 185 Впрочем Комисията не може да черпи довод от различни прояви на виновно поведение на длъжностното лице, които прекъсвали причинно-следствената връзка или намалявали отговорността на администрацията.
- 186 От една страна, несъмнено отсъствието на заинтересованото лице от обучението във връзка с безопасността преди заемането на длъжност, представлява небрежност от негова страна. Съдът на публичната служба обаче не установява какви са причините за това отсъствие, които биха могли да се дължат на служебни ангажименти. Освен това от поканите за тези сесии, в които към починалото длъжностно лице „[се отправя молба] да вземе участие“, не се установява, че участието в тях е представено като абсолютно необходимо служебно задължение, което трябва да се изпълни преди изпращането на длъжностното лице в делегацията. Впрочем синът на жалбоподателя е бил назначен на длъжност в Мароко и без да е преминал това обучение. Освен това организирането на такива сесии „преди заемането на длъжността“ само по себе си не може да освободи Комисията от задължението ѝ да информира длъжностните лица за рисковете за тяхната безопасност, на които са изложени в делегацията, по-специално тези от тях, които са назначени на длъжност в делегации с равнище на риска от група III. Когато преди заминаването си длъжностно лице, назначено на длъжност в такава делегация, не участва в тези сесии, администрацията е длъжна да се увери, че то действително е получило необходимата информация. Комисията обаче не твърди, че преди заминаването си за Мароко синът на жалбоподателя е получил документите от значение за неговата безопасност.
- 187 От друга страна, от разискванията във второто съдебно заседание се установява, че тъй като по принцип изпратените на работа в делегации длъжностни лица нямат достъп до Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, този документ, класифициран „Restreint UE“, не им се предоставя. Така, дори и да беше участвал в сесиите „преди заемането на длъжността“, синът на жалбоподателя вероятно нямаше да е в състояние да прецени какви конкретни мерки за безопасност са предвидени за предоставеното му в Мароко жилище. Поради това доводите на Комисията, че заинтересованото лице приело преобладаващите в Мароко жизнено и жилищни условия и дало съгласието си да се настани във временното жилище, не могат да бъдат приети, тъй като това съгласие не е дадено при пълно познаване на конкретните обстоятелства. В това отношение Съдът на публичната служба отбелязва, че на

6 април 2006 г. Комисията е поискала от сина на жалбоподателя да удостовери, че приема назначението си на длъжност в Рабат и че изцяло се е запознал по-специално с предоставеното му жилище, въпреки че наемният договор за това жилище бил сключен между собственика и Комисията едва на 8 август 2006 г. Освен това, когато на 24 август 2006 г. синът на жалбоподателя потвърждава, че приема предложеното му жилище, в приемния формуляр ясно е посочено, че към тази дата няма никакво свободно жилище за отдаване под наем, което да съответства на състава на неговото семейство.

- 188 От друга страна, макар да е безспорно, че прозорецът, през който убиецът е проникнал в къщата, е оставен отворен от живеещите в нея и капакът на този прозорец е бил частично отворен, такова обстоятелство не може да се разглежда като резултат от небрежно или виновно поведение на пострадалите. Всъщност този прозорец е разположен зад решетки, за които синът на жалбоподателя, който не е запознат с Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, е могъл разумно да счита, че те представляват достатъчно препятствие за евентуален нападател. Впрочем в писменото си изложение и по време на първото съдебно заседание самата Комисия твърди, че тези решетки били годни да предотвратят проникването от възрастен човек със средно телосложение. Също така по това време на годината все още било топло и оставянето на отворен прозорец, пред който са монтирани решетки, които a priori са достатъчни, в жилище без климатична инсталация, в което живеят четири малки деца, не може да се разглежда като проява на небрежно поведение.
- 189 Следователно Комисията не доказва, че синът на жалбоподателя е действал виновно поради небрежност, което може да освободи администрацията от отговорност, нито че причинно-следствената връзка между виновното поведение и убийствата е била прекъсната.
- 190 На второ място, що се отнася до причинно-следствената връзка между виновното поведение и загубата на възможност за оцеляване от страна на сина на жалбоподателя, Съдът на публичната служба счита, че жалбоподателят надлежно е доказал, че ако подходящите мерки за безопасност са били въведени, след проникването на убиеца в къщата по един или друг начин е можело да бъде вдигната тревога от проявил бдителност пазач, от самото ранено длъжностно лице или от едно от децата чрез антипаник бутон. Няма съмнение, че ако е била взета една от мерките, даващи възможност за вдигане на тревога, нападателят е нямало да остане толкова дълго време в къщата, а той прекарва там около четири часа. Ето защо поради виновното поведение на Комисията синът на жалбоподателят е загубил сериозна възможност да получи помощ и шанс да оцелее въпреки раните.
- 191 Остава да се определи частта от отговорността, която носи убиецът за настъпването на вредите.
- 192 Що се отнася до двойното убийство, не може сериозно да се твърди, че Комисията би трябвало да носи главна отговорност за тази вреда. Макар Комисията да е създавала условията за настъпването на вредата, като не е взела достатъчни мерки за безопасност, за да се попречи на проникването на нападателя, това нарушение няма за непосредствена и неизбежна последица двойното убийство. Всъщност убийствата са деяние на лице, чийто мотив е кражбата и чието поведение е непредвидимо. Обикновено предвидимата последица от допуснатото от Комисията нарушение, що се отнася до такова лице, е влизане с взлом, евентуално придружено от физически заплахи по отношение на живеещите в къщата, но не и толкова тежки деяния като извършените. Тази преценка не се отклонява от принципите на Директива 89/391, в член 5, параграф 4 от която се предвижда, че отговорността на работодателя може да бъде намалена по-специално в случаите на необичайни или непредвидими обстоятелства извън неговия контрол.
- 193 Действията на нападателя обаче не могат да освободят напълно институцията от отговорност. Ако беше приета тезата, че причинно-следствената връзка между допуснатото от Комисията нарушение и двойното убийство е прекъсната, администрацията нямаше да носи никаква

отговорност за последиците от неправомерното си бездействие, въпреки че тя е създава условията за настъпването на такава вреда. Такова разрешение не би било в пълно съответствие със съдебната практика, която приема, че за дадена вреда може да има няколко причини, и в която поради това за ангажиране на отговорността на администрацията не се изисква непременно институцията да носи изключителна отговорност за вредата.

- 194 Ето защо Съдът на публичната служба счита, че Комисията носи отговорност за 30 % от причинената вреда.
- 195 Що се отнася до загубата на възможност за оцеляване, при преценката си Съдът на публичната служба стига до различен извод. Всъщност допуснатото от Комисията нарушение в случая е пряката и изключителна причина за тази вреда. Действията на убиеца не могат да намалят отговорността на институцията.
- 196 При все това, въпреки че загубата на възможност за оцеляване е сигурна, Съдът на публичната служба счита, че възможността, която е имал синът на жалбоподателя за оцеляване въпреки раните си, е била много малка. При липсата на точни данни по преписката и на свързаните с този вид преценка колебания е много трудно да се оцени каква е била тази възможност за оцеляване. Съдът на публичната служба счита, че тя може да се оцени на 20 %. Всъщност от материалите по делото се установява, че длъжностното лице е засегнато във врата и макар да не е починало веднага, е било много тежко ранено, което сериозно намалило възможността му за оцеляване, дори в случай на бързо пристигане на спешна помощ.
- 197 В заключение, като се имат предвид сочените две вреди, а именно двойното убийство и загубата на възможност за оцеляване, както и фактът, че втората вреда е по-малка по размер от първата, Съдът на публичната служба счита, че Комисията трябва да носи отговорност за 40 % от претърпените вреди.

#### По вредата

- 198 Сигурната вреда, която по принцип подлежи на обезщетяване в настоящия спор, е само тази, за която жалбоподателят е активно легитимиран да иска поправка пред Съда на публичната служба, а именно имуществената вреда, претърпяна от правоприемниците на починалото длъжностно лице, чийто размер е установен във връзка с възнаграждението, което неговият син щеше да получи до навършване на възраст за пенсиониране, оценена от жалбоподателя на общата сума от 3 975 329 EUR.
- 199 Предвид колебанията при такова изчисление и свързаните с него предположения относно начина, по който може да се развие кариерата на заинтересованото лице, тази сума представлява а priori разумна оценка за възнаграждението, което щеше да получи починалото длъжностно лице, и е твърде приблизителна, но относима база за сравнение за установяването на размера на претърпяната от правоприемниците на жалбоподателя загуба на доходи.
- 200 Въпреки това тя не може да бъде взета предвид от Съда на публичната служба в този си вид, за да се определи действително претърпяната от тези правоприемници имуществена вреда. Всъщност, ако синът и снахата на жалбоподателя не бяха убити, те щяха да изхарчат значителна част от тази сума за собствени нужди. Ето защо тази сума нямаше да отиде изцяло в полза на техните деца. Освен това съществува вероятност децата на починалите мъж и жена да се ползват понастоящем или след няколко години от активите на наследството, което им се полага по закон и което те не биха получили, ако родителите им бяха останали живи. От друга страна, Комисията отбелязва, без да бъде опровергана, че не е изключена възможността правоприемниците на починалите родители да са получили суми по договори за застраховка

„Живот“ вследствие на двойното убийство. Поради това Съдът на публичната служба счита, че размерът на имуществената вреда, свързана със загубата на доход, която трябва да се вземе предвид в настоящия спор, възлиза на сумата от 3 милиона евро.

- 201 Както беше посочено, Комисията е длъжна да поправи 40 % от тази вреда, тоест да заплати на правоприемниците на починалите мъж и жена обща сума от 1,2 милиона евро.
- 202 От писмената защита обаче се установява, и това не се оспорва, че сумите, които Комисията вече е изплатила и ще продължи да изплаща на правоприемниците, суми, които надхвърлят обикновено предвидените в Правилника плащания, се доближават до 1,4 милиона евро, размер, който може да достигне близо 2,4 милиона евро, ако съответните плащания се извършват до навършването от всяко от четирите деца на 26 години.
- 203 Следователно Комисията вече е поправила напълно имуществената вреда, за която носи отговорност.
- 204 Дори да се приеме за доказано, соченото от жалбоподателя обстоятелство, че платените от Комисията суми имали характера на социалноосигурителни плащания, е без значение за тази преценка. Всъщност извършените плащания имат за цел да компенсират финансовите последици от смъртта на длъжностно лице, независимо от причината за нея. При все че в случай на виновно поведение от страна на администрацията тя е длъжна да осигури пълното поправяне на вредата, като при необходимост допълни предвидените в Правилника плащания (вж. в този смисъл Решение по дело Leussink/Комисия, посочено по-горе, точки 18-20), е безспорно, че при преценката дали претърпяната вреда е поправена от администрацията съдът взема предвид предвидените в Правилника плащания. Следователно те действително имат за цел да гарантират поправянето на вреда, дори когато администрацията е допуснала нарушение, което ангажира нейната отговорност. Освен това в случая Комисията е надхвърлила задълженията си съгласно Правилника, като е предоставила на починалото длъжностно лице посмъртно повишение, като е изчислила въз основа на последното длъжимите на неговите правоприемници плащания и е увеличила размера на посочените плащания на основание член 76 от Правилника.
- 205 От всичко изложено по-горе следва, че макар и да е основателно, първото правно основание на жалбата не позволява на Съда на публичната служба да уважи исканията на жалбоподателя за обезщетяване на претърпените имуществени вреди.
- 206 Съдът на публичната служба трябва да разгледа още другите две правни основания, с които жалбоподателят твърди, че отговорността на Комисията е ангажирана, от една страна, по силата на законосъобразно действие, дори без наличието на вина, и от друга страна, по силата на нейното задължение за съдействие.

*Б – По второто правно основание, изведено от това, че отговорността на Комисията била ангажирана в резултат от законосъобразно действие, дори без наличието на вина*

#### 1. Доводи на страните

- 207 Според жалбоподателя дори и в хипотезата, в която Комисията не е допуснала виновна небрежност, условията за ангажиране на безвиновна отговорност на администрацията поради законосъобразно действие са изпълнени. Доказателството за действителното настъпване на вредата и причинно-следствената връзка между нея и законосъобразния акт било представено; вредата била необичайна, тежка и особена. Наистина в Решението си от 9 септември 2008 г. по дело FIAMM и FIAMM Technologies/Съвет и Комисия (С-120/06 Р и С-121/06 Р) Съдът изключил възможността за съществуването на режим на безвиновна отговорност на Съюза, но



само по отношение на неговите нормативни актове, които попадат в обхвата на дискреционните правомощия на законодателя. Съдът изобщо не изключвал възможността такъв режим да се прилага по отношение на институциите, както в конкретния случай. При преценката на този въпрос Съдът на публичната служба трябвало да вземе предвид изключително тежките и трагични събития, претърпени от децата на починалото длъжностно лице, които са загубили преждевременно родителите си и са били безпомощни свидетели на жестокото убийство на баща им и майка им. Съдът на публичната служба трябвало да се произнесе по искането за обезщетение според критериите за правосъдие, вдъхновени от дълбокото чувство за справедливост, с което трябва да се отличават институциите на Съюза.

208 Както беше посочено, Комисията счита, че това правно основание не е допустимо, тъй като не е изложено в първоначалното искане за обезщетение и не е придружено с каквото и да било доказателство за установяване на обхвата на твърдяната вреда. По съществуващото на спора Комисията отбелязва, че принципът на отговорност за законосъобразно действие досега не е признат от Съда. Жалбоподателят не представил никакво доказателство в полза на това, че Съдът на публичната служба трябвало да приеме съществуването на такъв режим на отговорност относно поведението на институциите. Във всички случаи в разглежданата хипотеза жалбоподателят не успял да докаже, че условията за ангажиране на такава безвиновна отговорност са изпълнени.

## 2. Съображения на Съда на публичната служба

209 От Решение на Съда по дело FIAMM и FIAMM Technologies/Съвет и Комисия, посочено по-горе (точка 175), се установява, че макар сравнителното изследване на правните системи на държавите членки да е позволило на Съда да направи много рано констатацията за съгласуването на тези правни системи при утвърждаване на принцип на отговорност при наличие на неправомерно действие или бездействие на определен орган, включително с нормативен характер, това съвсем не е така по отношение на евентуалното съществуване на принцип за отговорност при наличие на законосъобразно действие или бездействие на публичен орган, по-конкретно когато е с нормативен характер. Така при сегашното състояние на правото на Съюза Съдът изключва възможността член 288 ЕО, който препраща към „общите за държавите членки основни принципи на правото“, да се тълкува в смисъл, че позволява да се ангажира безвиновната отговорност на Съюза поради законосъобразно действие или бездействие.

210 Обратно на твърдяното от жалбоподателя, от самите понятия, използвани от Съда в цитираната точка от Решението („включително с нормативен характер“, и „по-конкретно когато [това законосъобразно действие или бездействие] е с нормативен характер“), следва, че изводът, до който той стига в това решение, не се ограничава до областта на нормативната компетентност на Съюза.

211 Наистина, както беше припомнено в точка 116 от настоящото решение, спор между длъжностно лице и институцията, на която то е или е било подчинено, за поправяне на вреди, когато последните произтичат от служебното правоотношение между заинтересуваното лице и институцията, попада в обхвата на член 236 ЕО и на членове 90 и 91 от Правилника и се намира извън приложното поле на членове 235 ЕО и 288 ЕО. Следователно практиката на Съда и на Общия съд на Съюза във връзка с условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на основание член 288 ЕО не може да бъде приложена направо по отношение на предявените от длъжностните лица или техните правоприемници искове за извъндоговорна отговорност срещу институциите на основание член 236 ЕО и на членове 90 и 91 от Правилника. В това отношение жалбоподателят основателно отбелязва, че такива искове не се

отнасят до институциите при упражняването на техните нормативни или регулативни прерогативи, предвидени в Договорите, а за действията им по отношение на техния персонал, в качеството им на работодател.

- 212 При все това, като се имат предвид по-специално използваните от Съда общи понятия и характерът на принципно разрешение, което се придава особено на това съдебно решение, Съдът на публичната служба не определя причините, поради които в отношенията си със своя персонал институциите на Съюза могат да носят отговорност въз основа на условия, които са коренно различни от преобладаващите в рамките на член 288 ЕО, в отклонение от общите за държавите членки основни принципи на правото.
- 213 Макар да е вярно, че обстоятелствата по настоящия спор са изключителни, тази единствена констатация, изтъкната от жалбоподателя, не е достатъчна, за да обоснове твърдението, че съществуването на режим на безвиновна отговорност по принцип се признава при исковете за извъндоговорна отговорност, предявени на основание член 236 ЕО, и че от този режим могат да се ползват само длъжностните лица на Съюза и техните правоприемници.
- 214 Впрочем Съдът приема във връзка с Директива 89/391, която представлява изходната правна уредба, релевантна за определяне в съответствие с член 1д от Правилника на задълженията на институциите на Съюза, че тази директива не може да се разглежда в смисъл, че задължава държавите членки да установят режим на безвиновна отговорност на работодателите за вреди, причинени на здравето и безопасността на работниците (Решение по дело Комисия/Обединено кралство, посочено по-горе, точки 37—51). Комисията обаче твърди пред Съда, че Директива 89/391 предвижда режим на отговорност на работодателите, който обхваща последиците от всички събития, от които произтичат вреди за здравето или безопасността на работниците, независимо от възможността тези събития и последици да се отдадат на небрежност на работодателя при въвеждане на превантивните мерки.
- 215 Дори да се предположи, че по принцип е възможно да се търси безвиновна отговорност от Комисията, следва да се отбележи, че тази форма на обективна отговорност на работодателя, която се основава на задължението за поправяне на вредите, настъпили в резултат от осъществяване на професионален риск, а не върху констатацията за виновно поведение на работодателя, което той трябва да поправи, вече предполага задължението за институцията да извърши предвидените в Правилника плащания в полза на длъжностното лице или на неговите правоприемници в случай на злополука, настъпила при изпълнение на служебните му задължения, на професионално заболяване или на смърт. Всъщност, без дори да се доказва наличието на каквото и да е виновно поведение на институцията като работодател, длъжностното лице или неговите правоприемници се ползват от обезщетение като общо определена сума, предназначена да компенсира последиците от тези събития. Изискването на постоянната съдебна практика, според което дадено виновно поведение трябва да се докаже, за да може длъжностното лице или неговите правоприемници да получат, освен предвидените в Правилника плащания, допълнително обезщетение, предназначено да поправи напълно вредата, която те считат, че са претърпели, показва, че ангажирането на извъндоговорната отговорност на администрацията е стриктно обусловено от наличието на виновно поведение или неправомерност.
- 216 От всичко гореизложено следва, че жалбоподателят няма основание да иска от Съда на публичната служба да приеме за установено, че са налице условията за безвиновна отговорност на Комисията.
- 217 Поради това второто правно основание трябва да се отхвърли, без да се налага Съдът на публичната служба да се произнася относно неговата допустимост.

*В – По третото правно основание, изведено от това, че по силата на член 24 от Правилника Комисията била длъжна солидарно да заплати обезщетение за претърпените вреди*

#### 1. Доводи на страните

- 218 Жалбоподателят твърди при условията на евентуалност, че по силата на член 24, втора алинея от Правилника Комисията във всички случаи трябва да поправи вредите, претърпени от нейното длъжностно лице поради длъжността, която то заема, и служебните му задължения. От гледна точка на причинно-следствената връзка двойното убийство било обективно свързано с професионалната дейност на сина на жалбоподателя на територията на Мароко, където той се намирал изключително поради своите служебни задължения. Освен това убийството било извършено в жилище, избрано от Комисията. При изключителни обстоятелства като тези по настоящия спор Комисията дори трябвало да действа по собствена инициатива, без да бъде сезирана с искане в този смисъл, и солидарно да заплати обезщетение за вредите, претърпени от длъжностното лице и неговата съпруга в резултат от действията на трето лице.
- 219 Както беше посочено, според Комисията това правно основание не е допустимо, тъй като не е изложено в първоначалното искане за обезщетение. Що се отнася до спора по същество, тя е на мнение, че драматичните обстоятелства, свързани със смъртта на сина на жалбоподателя, нямат никаква връзка с качеството му на длъжностно лице и поради това изискваното в член 24, втора алинея от Правилника условие в смисъла, в който то се разглежда от съдебната практика, а именно че длъжностното лице трябва да е претърпяло вреда поради длъжността, която заема, не било изпълнено.

#### 2. Съображения на Съда на публичната служба

- 220 Както приема Съдът, целта на член 24 от Правилника е да осигури на длъжностните лица и служителите на активна служба сигурност в настоящето и в бъдеще, за да им позволи в общия интерес на службата да изпълняват по-добре служебните си задължения (вж. Решение по дело Sommerlatte/Комисия, посочено по-горе, точка 19).
- 221 От член 24 от Правилника и от свързаната с него съдебна практика следва, че по силата на тази разпоредба институциите на Съюза са длъжни да оказват съдействие на своите длъжностни лица само в случай на действия на трети лица по отношение на тях поради заеманата от тях длъжност или техните служебни задължения (вж. по-специално Решение на Съда от 5 октомври 1988 г. по дело Namill/Комисия, 180/87, точка 15 и Решение на Първоинстанционния съд от 27 юни 2000 г. по дело К/Комисия, T-67/99, точка 32).
- 222 В случая е безспорно, че условията за прилагане на член 24 от Правилника, свързани с извършителя на инкриминираното деяние, са изпълнени. Всъщност синът на жалбоподателя е пострадал от действията на трето лице.
- 223 В член 24 от Правилника обаче се изисква също заеманата от длъжностното лице длъжност и служебните му задължения да бъдат причина за разглежданите действия. Именно поради тази длъжност и тези служебни задължения трябва да са били извършени действията, във връзка с които се иска съдействие, тъй като институцията се стреми да защити както своя персонал, така и собствените си интереси. Така Съдът приема, че не може да се прави позоваване на задължение за съдействие във връзка с принудителни мерки, взети от националните органи на полицията по отношение на личността на длъжностно лице, причина за които е личното поведение на последното, преследвано за нарушение, което не е свързано с изпълнението на неговите служебни задължения (Решение по дело Namill/Комисия, посочено по-горе, точки 16 и 17). Освен това според съдебната практика самият факт, че дете е прието в детски ясли поради принадлежността на единия от неговите родители към публичната служба на Съюза, в

която то е пострадало в резултат от тежки деяния, не позволява да се счита, че е установена връзка по смисъла на член 24 от Правилника между съответните действия на трети лица и длъжността на посочения родител като длъжностно лице (Решение по дело К/Комисия, посочено по-горе, точки 36?38).

- 224 В настоящия спор обаче синът на жалбоподателя не е убит поради длъжността си и служебните си задължения. Както беше посочено, той е станал жертва на извършител на общи престъпления, който е извършил посегателство върху неговата личност, съпругата му и неговото имущество, без изобщо да е наясно с качеството му на длъжностно лице на Съюза или с естеството на неговите служебни задължения. Престъпникът вероятно е счел, че живеещите във вилата, където извършва престъпленията, имат по-висок жизнен стандарт в сравнение със средностатистическите жители на Рабат. Все пак нито това обстоятелство, нито назначаването на сина на жалбоподателя в Мароко или заемането на жилище, избрано от Комисията, позволяват да се установи, че спрямо длъжностното лице е извършено престъпление поради неговата длъжност и поради неговите служебни задължения.
- 225 Следователно жалбоподателят не може валидно да се позовава на разпоредбите на член 24 от Правилника.
- 226 Във всички случаи, дори да се предположи, че синът на жалбоподателя е пострадал в резултат на убийство, извършено поради служебните му задължения, Съдът на публичната служба е на мнение, че плащанията, предвидени в Правилника в случай на смърт на длъжностно лице, по-специално разпоредбите на член 7, параграф 2, трето тире от Общите правила („за злополуки се считат [по смисъла на общите правила]: последиците от нападения или посегателства върху личността на осигуреното лице [...]“), конкретизират задължението за защита, което всяка институция в качеството си на работодател по смисъла на член 24 от Правилника трябва да гарантира на своите длъжностни лица и на техните правоприемници. Жалбоподателят обаче не претендира, че неправомерно е бил лишен от една от предвидените в Правилника гаранции. Освен това Комисията се е възползвала от предвидената в член 76 от Правилника възможност да предоставя в особени случаи изключителна помощ на съответните лица. В този смисъл Комисията надлежно е изпълнила задължението си за съдействие и защита в съответствие с член 24 от Правилника.
- 227 Следователно при всички случаи жалбоподателят няма основание да твърди, че Комисията е нарушила тази разпоредба от Правилника. Поради това третото правно основание трябва да се отхвърли, без да се налага Съдът на публичната служба да се произнася по повдигнатото срещу него възражение за липса на процесуални предпоставки.
- 228 От всичко изложено по-горе следва, че жалбата трябва да се отхвърли в нейната цялост.

### **По съдебните разноски**

- 229 Съгласно член 87, параграф 1 от Процедурния правилник, без да се засяга действието на другите разпоредби в раздел втори, осма глава от посочения правилник, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. По силата на параграф 2 от същия член Съдът на публичната служба може, когато справедливостта изисква това, да реши дадена страна, макар и загубила делото, да бъде осъдена да заплати само частично съдебните разноски и дори да не бъде осъдена за тях. Съгласно член 88 от Процедурния правилник спечелила делото страна може да бъде осъдена да заплати съдебните разноски частично и дори изцяло, ако това изглежда оправдано от нейното поведение, включително преди образуване на съдебното производство, особено ако се прецени, че тя необосновано или злонамерено е причинила разходи на насрещната страна.

- 230 В настоящото производство, въпреки основателните причини във връзка с поверителността, на които тя се позовава, Комисията значително забавя протичането на производството, като отказва, на първо място, да предостави на Съда на публичната служба някои документи и сведения и като принуждава Съда на публичната служба да организира второ съдебно заседание. Комисията също така дава неточни отговори на Съда на публичната служба по няколко въпроса, по-специално като твърди, че не съществува никакъв текст относно мерките за безопасност, приложими за жилищата на персонала в делегациите в трети страни, и че посочените от автора на писмения отговор от 6 август 2007 г. мерки изобщо не били относими спрямо извършените през предходната година деяния. Противопоставянето от страна на Комисията, което в крайна сметка отпада по време на второто съдебно заседание, Съдът на публичната служба да може да вземе предвид Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, който документ е от значение за решаването на спора, е израз на отношение, което никак не е съвместимо с правилата за справедлив процес. Такова поведение от страна на Комисията в толкова болезнено за жалбоподателя дело е неуместно, още по-повече като се има предвид, че преди да бъде образувано съдебното производство, институцията е проявила достойнство и съчувствие.
- 231 Впрочем жалбоподателят е вярвал, че има основание да подаде жалбата си. От една страна, Съдът на публичната служба е приел за установено, че Комисията е извършила нарушение, което може да ангажира нейната отговорност. От друга страна, възприетото от Комисията поведение в хода на производството е убедило жалбоподателя, че институцията е скрила от него една част от причините за убийството на неговите син и снаха.
- 232 Поради това с оглед на обстоятелствата по делото би било справедливо на Комисията да се възложат, освен направените от нея съдебни разnosки, разумните и надлежно обосновани съдебни разnosки на жалбоподателя.

По изложените съображения

**СЪДЪТ НА ПУБЛИЧНАТА СЛУЖБА (първи състав)**

реши:

- 1) **Отхвърля жалбата.**
- 2) **Извлеченията от документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност, представени от Европейската комисия на Съда на публичната служба в хода на производството, да бъдат върнати незабавно на Европейската комисия в запечатан плик с гриф „класифицирано „Restreint UE“.**
- 3) **Европейската комисия понася всички съдебни разnosки.**

Gervasoni

Kreppel

Rofes i Pujol

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 12 май 2011 година.

Секретар  
W. Hakenberg

Председател  
S. Gervasoni

Текстът на настоящия съдебен акт, както и на цитираните в него актове на юрисдикциите на Европейския съюз са достъпни на уебсайта: [www.curia.europa.eu](http://www.curia.europa.eu) и по принцип се публикуват в хронологичен ред съответно в *Сборник съдебна практика на Съда* и на *Общия съд* или в *Сборник съдебна практика — Публична служба*.

## Съдържание

|  |    |
|--|----|
| Правна уредба .....  | 2  |
| Обстоятелства в основата на спора .....  | 4  |
| Искания на страните и производство .....   | 7  |
| От правна страна .....   | 15 |
| I – По предмета на жалбата .....   | 15 |
| II – По допустимостта .....  | 15 |
| A – Доводи на страните .....   | 15 |
| B – Съображения на Съда на публичната служба .....   | 16 |
| III – По съществуването на спора .....   | 19 |
| A – По първото правно основание, изведено от неизпълнението от страна на Комисията на задължението ѝ да осигури защитата на нейно длъжностно лице .....                          | 19 |
| 1. Доводи на страните .....  | 19 |
| 2. Съображения на Съда на публичната служба .....  | 21 |
| a) По формулираното от Комисията възражение, изведено от това, че твърденияте вреди вече били изцяло поправени .....   | 21 |
| b) По твърдението за нарушение, изведено от това, че Комисията не изпълнила задължението си да осигури безопасността на починалото длъжностно лице и на неговото семейство ..... | 23 |
| По условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Комисията ...  | 23 |
| По обхвата на свободата на преценка, с която разполага Комисията, за да осигури безопасността на своите длъжностни лица, заемащи длъжност в делегация в трета страна .....       | 25 |
| По наличието на нарушение при въвеждането на подходящи мерки за защита ..  | 28 |
| – По искането на жалбоподателя за достъп до извлеченията от Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност .....  | 29 |
| – По използването от Съда на публичната служба на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност .....  | 30 |

|   |    |
|---|----|
| – По приложимостта на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност към временното жилище, предоставено на сина на жалбоподателя и неговото семейство ..... | 32 |
| – По правното значение на Документа от 2006 г. за стандартите и критериите за безопасност .....   | 33 |
| – По съществуването на допуснато от Комисията нарушение .....   | 34 |
| По причинно-следствената връзка и съществуването на основание за освобождаване от отговорност (вина на пострадалите и действие на трето лице)                                 | 36 |
| По вредата .....  | 39 |
| Б – По второто правно основание, изведено от това, че отговорността на Комисията била ангажирана в резултат от законосъобразно действие, дори без наличието на вина .....     | 40 |
| 1. Доводи на страните .....   | 40 |
| 2. Съображения на Съда на публичната служба .....   | 41 |
| В – По третото правно основание, изведено от това, че по силата на член 24 от Правилника Комисията била длъжна солидарно да заплати обезщетение за претърпените вреди .....   | 43 |
| 1. Доводи на страните .....   | 43 |
| 2. Съображения на Съда на публичната служба .....   | 43 |
| По съдебните разноски .....   | 44 |